

Monitor financieel gedrag 2019

Achtergrond, doel- en probleemstelling	3
Methode en opzet	4
Samenvatting	8
Resultaten	15
Bijlage	26

Op verzoek van Wijzer in geldzaken heeft Motivaction International B.V. een 4-meting uitgevoerd naar financieel gedrag onder de Nederlandse bevolking.

Monitoren van ontwikkelingen in financieel gedrag van Nederlanders

Wijzer in geldzaken heeft als doel om verantwoord financieel gedrag te bevorderen. Om ontwikkelingen bij consumenten te monitoren, wordt onder meer gebruik gemaakt van de 'Monitor financieel gedrag' die Motivaction sinds 2013 uitvoert. Na 2013, 2014, 2015 en 2017 is dit jaar voor de vijfde keer een meting gedaan.

De resultaten van de 0-meting in 2013 lieten zien dat aan financieel gedrag drie dimensies ten grondslag liggen: management van geld, financieel plannen en bewust beslissingen maken ten aanzien van financiële producten.*

4-meting

Het doel van deze 4-meting is om te monitoren welke ontwikkelingen zich de afgelopen jaren (tussen 2017 en 2019) hebben voorgedaan in het financieel gedrag van de Nederlanders. Hiernaast kijken we of er sprake is van bepaalde trends sinds 2015. Welke verschuivingen zijn zichtbaar in de manier waarop Nederlanders hun geld managen, financieel plannen en bewust beslissingen nemen ten aanzien van hun financiële producten? Om de vergelijking tussen de metingen zo zuiver mogelijk te maken, is een groot aantal vragen uit eerdere metingen exact herhaald. Daarnaast zijn dit jaar enkele vragen toegevoegd over Nederlanders die de afgelopen vijf jaar een huis kochten, en Nederlanders die zich momenteel oriënteren op het kopen van een huis.

*Zie de [bijlage dimensies financieel gedrag](#) voor meer informatie over deze dimensies.

Methode en opzet

- De 4-meting is (net als eerdere metingen) uitgevoerd door middel van online kwantitatief onderzoek.*
- Voor het onderzoek is de vragenlijst van de 3-meting grotendeels herhaald.
- Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 15 april tot en met 24 april 2019.
- Tot de doelgroep van het onderzoek behoort het representatief Nederland 18 tot en met 80 jaar.
- Om deze doelgroep te bereiken is een nieuwe representatieve steekproef getrokken uit de Nederlandse bevolking van 18 tot en met 80 jaar (zonder deelnemers uit de vorige meting). De steekproef is getrokken uit het consumentenpanel van Motivaction, StemPunt. In totaal is de volledige vragenlijst door 1.025 respondenten volledig ingevuld.
- Door middel van propensity-sampling en -weging is een hoge mate van representativiteit gerealiseerd voor sociodemografische kenmerken (leeftijd, geslacht, opleiding, inkomen, aantal personen in het huishouden, werksituatie en regio) en sociaal-culturele oriëntaties (waarden en drijfveren op basis van ons Mentality-model, waarin we 8 profielen - sociale milieus - onderscheiden).
- Verdere onderzoekstechnische informatie is te vinden in de [bijlage onderzoekstechnische informatie](#).

** De onderzoeksresultaten die in dit rapport worden besproken, zijn gebaseerd op een zelfrapportage vragenlijst. Er heeft geen gedragsmeting plaatsgevonden.*

Dit rapport start met een samenvatting van de onderzoeksresultaten. Vervolgens worden de resultaten uitgebreider besproken in het hoofdstuk 'Resultaten'. De detailinformatie die hier de basis voor vormt, is vervolgens te vinden in de (grafieken in de) bijlage.

Doorklik-format: snel naar achterliggende informatie klikken

Voor de lezer die snel meer verdieping wil binnen een thema is gebruik gemaakt van het doorklik-format. Vanuit de bespreking van de resultaten kan de lezer door middel van het symbool () direct doorklikken naar de onderliggende grafieken in de bijlage. Wanneer de lezer weer terug wil naar de bespreking van de resultaten kan dit steeds door middel van een klik bij het symbool 'terug naar resultaten' rechtsboven aan de pagina.

Significante verschillen tussen jaargangen

De rode lijn in dit rapport wordt gevormd door de ontwikkelingen die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan in het financiële gedrag. De relevante significante verschillen tussen de meting van 2017 en 2019 en eventuele trends sinds 2015 worden tekstueel besproken*. In de grafieken in de bijlage zijn alle verschillen tussen 2015 en 2017, en 2017 en 2019 met een **oranje** (lager dan voorgaande meting) of **groen** (hoger dan voorgaande meting) kader aangegeven. Als het resultaat van 2015 significant verschilt van 2013 staat dit in de weergegeven door middel van een **groene/oranje** kleur bij het resultaat van 2015. De resultaten van 2013 zijn (vanwege de leesbaarheid) niet in de grafieken opgenomen.

* Wanneer de resultaten gemeten zijn door middel van een vraag met een antwoordschaal (vb: van zeer goed naar zeer slecht) is getoetst of het gemiddelde op deze schaal afwijkt. Deze manier van toetsen geeft een zo compleet mogelijk beeld omdat alle antwoorden, zowel aan de negatieve als aan de positieve kant van de schaal, in de toets worden meegenomen.

Significante verschillen tussen subgroepen 2019: puntsgewijze weergave in grafieken in de bijlage

In de bijlagen staat naast de grafieken (of op de volgende pagina) puntsgewijs weergegeven wanneer subgroepen in de meting van 2019 significant verschillen van de rest van Nederland. De subgroepen die in de analyse zijn meegenomen zijn:

- Geslacht: man en vrouw
- Leeftijd: 18-34 jaar, 35-64 jaar en 65-80 jaar
- Opleiding: laag, middelbaar en hoog
- Inkomen: beneden modaal, modaal en boven modaal

Let op: in deze vergelijkingen is niet gecorrigeerd voor correlerende factoren, zoals dat opleiding en inkomen met elkaar kunnen samenhangen. Dit betekent dat als bij een subgroep een afwijkend resultaat gevonden wordt, de definitie van de subgroep (zoals laagopgeleid of beneden modaal verdienend) niet per definitie ook de *oorzaak* is van het gevonden verschil.

We bespreken significante verschillen indien een subgroep minimaal vijf procentpunten afwijkt van de rest van Nederland.

De afwijkende resultaten van de subgroepen worden in bullets bij de grafiek besproken. Afhankelijk van de vraagstelling, worden ze per antwoordoptie besproken of per subgroep. Indien er veel verschillen zijn, zijn ze opgenomen op de pagina's na de betreffende grafiek.

Samenvatting

Op het thema ‘financiële situatie’ zien we een belangrijk onderscheid: enerzijds bestempelen Nederlanders hun financiële situatie even vaak als in 2017 als (zeer) goed en zeggen zij even vaak makkelijk rond te kunnen komen. Anderzijds zijn zij minder tevreden dan in 2017 en maken zij zich gemiddeld meer zorgen.

Nederlanders bestempelen eigen financiële situatie even vaak als (zeer) goed, maar zijn toch minder tevreden over hun financiële situatie

Circa de helft van de Nederlanders bestempelt hun financiële situatie als goed tot zeer goed. Daarnaast geeft ongeveer de helft van de Nederlanders aan (zeer) gemakkelijk rond te kunnen komen in een gemiddelde maand. Dit is niet veranderd ten opzichte van 2017. De stijgende lijn die sinds 2013 is ingezet, heeft daarmee in de periode 2017-2019 niet verder doorgezet.

Ondanks dat Nederlanders hun situatie even vaak als in 2017 als (zeer) goed beoordelen zien we een daling in het aantal mensen dat zegt *tevreden* te zijn over hun financiële situatie. Circa de helft van de Nederlanders is tevreden terwijl dat in 2017 nog voor bijna zes op de tien Nederlanders gold. Ook hebben Nederlanders gemiddeld minder vaak het gevoel dat zij controle hebben over hun financiële situatie: in 2017 hadden meer dan zeven op de tien Nederlanders het gevoel controle te hebben, in 2019 daalde dat naar iets meer dan zes op de tien.

Nederlanders kunnen gemiddeld iets minder lang rondkomen bij wegvallen belangrijkste inkomstenbronnen

Nederlanders geven aan gemiddeld minder lang rond te kunnen komen bij het wegvallen van hun belangrijkste inkomsten dan in 2017. Vier op de tien Nederlanders geven aan ten minste zes maanden rond te kunnen komen (vier op de tien kunnen dit niet en twee op de tien weten dit niet). In 2017 waren dat er nog vijf op de tien. Het aantal Nederlanders dat (slechts) tussen de één en de drie maanden kan rondkomen is juist licht gestegen.

Hogere belastingen belangrijkste reden voor (verwachte) verslechtering financiële situatie

Het aandeel Nederlanders dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden zag verbeteren is ten opzichte van 2015 licht gestegen. Er zijn geen verschuivingen ten opzichte van 2017 in het aantal Nederlanders dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden zag verslechteren, of het aandeel dat de komende 12 maanden een verslechtering *verwacht*. Wat opvalt is dat hogere belastingen aanzienlijk vaker genoemd worden als reden voor verslechtering van de financiële situatie dan in 2017. Zowel degenen die aangeven dat hun situatie de afgelopen 12 maanden is verslechterd, als degenen die komende 12 maanden een verslechtering verwachten, noemen de hogere belastingen hiervoor het vaakst als oorzaak. Wellicht ligt de oorzaak hiervan in het verhoogde BTW-tarief van 6% naar 9% en de verhoging van de energiebelasting in het kader van het klimaatakkoord. Evenals vorige jaren worden ook hogere zorgkosten vaak genoemd als reden voor een (verwachte) verslechtering van de financiële situatie.

Meer onzekerheid en zorgen over financiën

Nederlanders zijn in 2019 minder onbezorgd over hun financiële situatie. In 2017 voelden vier op de tien Nederlanders zich hierover onbezorgd, in 2019 daalde dat naar circa drie op de tien. Ook voelen Nederlanders zich gemiddeld vaker onzeker over hun financiële toekomst, en vragen zij zich vaker af of zij wel genoeg geld hebben om rond te komen.

Nederlanders hebben vaker moeite om gedachten aan financiën los te laten

Nederlanders hebben gemiddeld vaker moeite om gedachten aan hun financiën los te laten dan in 2017. Zo zijn geldzaken voor één op de drie Nederlanders nooit ver uit hun gedachten, terwijl dat in 2017 bij circa één op de vijf Nederlanders het geval was. Men denkt gemiddeld vaker voortdurend na over de eigen financiële toekomst, en men kan vaker niet stoppen met denken aan de eigen financiën. Daarnaast daalde het aandeel Nederlanders dat zelden moeite heeft om zich te concentreren op een taak vanwege hun financiën. In 2017 was dat meer dan de helft van de Nederlanders, in 2019 is dat iets meer dan vier op de tien. Ten slotte wordt men gemiddeld vaker verdrietig bij het denken aan de financiën, en geeft men gemiddeld vaker aan dat herinneringen aan geldzaken de levensvreugde hebben beperkt.

Nederlanders iets minder secuur in hun omgang met geld, maar geen toename in betalingsherinneringen of rood staan

Nederlanders kopen sinds 2017 iets vaker producten op afbetaling en geven iets minder vaak aan hun rekeningen *altijd op tijd* te betalen. Er is echter geen stijging te zien in het aantal Nederlanders dat een betalingsherinnering ontvangt, en ook het aantal Nederlanders dat wel eens rood stond is ten opzichte van 2017 niet toegenomen. Bovendien houdt nog altijd een meerderheid van de Nederlanders hun financiën nauwlettend in de gaten en zegt een meerderheid goed tot heel goed op te letten hoeveel zij uitgeven.

Steeds meer mensen gebruiken mobiel bankieren app van hun bank om overzicht financiën te behouden, gebruik internetbankieren daalt

Bijna alle Nederlanders maken gebruik van een of meerdere hulpmiddelen om het overzicht over hun financiën te behouden. Het gebruik van de mobiel bankieren app van de bank blijft daarbij stijgen. Inmiddels maakt bijna de helft van de Nederlanders hiervan gebruik. Het gebruik van internetbankieren (op de computer) is ten opzichte van 2017 gedaald tot ongeveer zes op de tien Nederlanders. De mobiel bankieren app is met name onder 18- tot 35-jarigen populair. 35- tot en met 65-jarigen maken juist vaker gebruik van internetbankieren.

Nederlanders sparen iets vaker maandelijks een vast bedrag

Evenals in 2017 geeft een ruime meerderheid van de Nederlanders aan te sparen. Het aantal Nederlanders dat maandelijks een vast bedrag spaart, is ten opzichte van 2017 iets toegenomen (van 37% naar 42%). Evenals in vorige metingen heeft meer dan de helft van de Nederlanders geen specifiek doel voor ogen bij het sparen. De bedragen die men spaart lopen sterk uiteen, maar verschillen niet van de verdeling uit 2017.

Helft Nederlanders maakt gebruik van budgetten voor uitgaven, zes op de tien hebben potje voor onvoorziene kosten

Circa de helft van de Nederlanders maakt gebruik van een maximaal budget voor bepaalde uitgaven, zoals voor dagelijkse boodschappen, vakanties of kleding. Daarnaast hebben ongeveer zes op de tien Nederlanders een potje voor onvoorziene uitgaven (drie op de tien hebben dit niet en 6% weet dit niet). Hierin zijn geen verschuivingen ten opzichte van 2017.

Nederlanders bereiden zich financieel vaker voor op scheiding en pensionering, maar minder vaak op minder inkomsten uit arbeid

Nederlanders lijken financieel beter voorbereid op hun pensionering. Het aandeel Nederlanders dat *niet* financieel is voorbereid op hun pensioen is sinds 2015 licht gedaald, van 19% naar 14% in 2019. Nederlanders geven iets vaker dan in 2017 aan dat zij financieel voorbereid zijn op hun pensioen *zonder* daar specifieke maatregelen voor te hebben genomen. Nederlanders die wel specifieke maatregelen namen voor hun pensioen, doen dat vaker dan in 2017 door te sparen op een spaarrekening of deposito. Minder vaak bouwen zij vermogen op door te beleggen of te investeren.

Nederlanders zijn in 2019 ook iets vaker financieel voorbereid op een scheiding. Het aandeel dat hiervoor nog *geen* maatregelen heeft genomen en dat niet van plan is, is afgenomen naar ongeveer zes op de tien Nederlanders. Het aandeel dat zegt hiervoor wel specifieke maatregelen te hebben genomen is iets toegenomen.

Op minder uitkomsten uit arbeid is men juist iets *minder* vaak financieel voorbereid dan in 2017. Wel is het aandeel Nederlanders dat nog van plan is hier specifieke maatregelen voor te nemen, toegenomen.

Nederlanders iets minder kritisch op informatie van banken en verzekeraars

De mate waarin Nederlanders bewust beslissen over hun financiële producten lijkt iets af te zijn genomen ten opzichte van 2017. Zo zeggen Nederlanders minder vaak kritisch te kijken naar informatie die ze krijgen aangeboden van banken of verzekeraars, en stappen Nederlanders sinds 2015 *minder* vaak over zodra zij elders goedkoper uit kunnen zijn.

Nederlanders vergelijken minder vaak zelf verschillende producten bij aanschaf eenvoudige financiële producten

Net als in 2017 vergelijkt men meestal zelf de productkenmerken en –voorwaarden van eenvoudige financiële producten van verschillende aanbieders met elkaar. Echter, de mate waarin Nederlanders dat doen is wel iets afgenomen ten opzichte van 2017 en 2015. Naast het zelf vergelijken, maken Nederlanders vooral gebruik van online vergelijkingstools. Opvallend is dat Nederlanders zich bij de aankoop van een *eenvoudig* financieel product iets vaker dan in 2017 laten adviseren door een financieel adviseur (daarmee is dit aandeel weer terug op het niveau van 2015). Echter, het aantal Nederlanders dat dat doet is nog steeds laag.

Vaker financieel adviseur ingeschakeld bij aanschaf complexe financiële producten

Bij de oriëntatie op een complex financieel product maakt men vooral en vaker dan in 2017 gebruik van een financieel adviseur. Minder vaak dan in 2017 vergelijkt men zelf de producten van aanbieders, al doet nog steeds een meerderheid van de Nederlanders dat wel. Daarnaast laat men zich sinds 2015 iets minder vaak adviseren door mensen uit hun directe omgeving.

Nederlanders die zich zorgen maken over hun financiën vaker jong, laagopgeleid en beneden modaal verdienend

In aanvulling op de resultaten van het onderzoek zijn verdiepende analyses uitgevoerd naar Nederlanders die zich ontevreden uiten over hun huidige financiële situatie en zich daar zorgen over maken. Uit deze analyses blijkt dat Nederlanders die *ontevreden zijn* met hun huidige financiële situatie (19% van de Nederlanders) vaker laagopgeleid zijn en beneden modaal verdienen. Zij zijn vaker niet werkzaam.

De groep die zich *zorgen maakt over de huidige financiële situatie* (14% van de Nederlanders) is qua achtergrondkenmerken vergelijkbaar: zij zijn vaker laagopgeleid en verdienen vaker beneden modaal. Daarnaast is deze groep vaker jong (18 tot 35 jaar). De zorgen die zij zich maken over hun financiële situatie zijn (deels) ingegeven door de realiteit: de afgelopen 12 maanden stonden ze vaker dan gemiddeld rood op hun rekening en hebben ze vaker dan gemiddeld een betalingsherinnering gekregen.

Een vijfde (20%) van de Nederlanders maakt zich *zorgen over hun financiële toekomst*. Ook voor deze groep geldt dat ze gemiddeld jonger zijn, vaker laagopgeleid zijn en beneden modaal verdienen. Zij zijn vaak minder goed voorbereid op de toekomst wat hun financiën betreft dan Nederland gemiddeld: ze sparen bijvoorbeeld minder vaak en hebben vaker *geen* potje gereserveerd voor onvoorziene uitgaven, zoals een kapotte wasmachine. Mocht hun voornaamste inkomstenbron wegvallen, dan kunnen ze vaker slechts een maand vooruit (en minder vaak minstens zes maanden vooruit).

Resultaten

Helft Nederlanders is positief over financiële situatie

Ongeveer de helft van de Nederlanders (54%) bestempelt hun financiële situatie als goed tot zeer goed. 5% omschrijft hun financiële situatie als (zeer) slecht (👎). Daarnaast geeft de helft (50%) van de Nederlanders aan (zeer) gemakkelijk rond te kunnen komen. Een kleine minderheid (14%) vindt dit (zeer) moeilijk (👎).

Afname in aandeel Nederlanders dat ten minste zes maanden in levensonderhoud kan blijven voorzien bij wegvallen voornaamste inkomsten

Circa vier op de tien Nederlanders (42%) kunnen ten minste zes maanden in hun levensonderhoud blijven voorzien als hun voornaamste inkomsten wegvallen. In 2017 was dat aandeel veel hoger (52%). Het aantal Nederlanders dat (slechts) tussen de één en drie maanden in hun levensonderhoud kan blijven voorzien is iets toegenomen (15% vs. 10% in 2017). Een tiende (9%) kan minder dan een maand in het levensonderhoud blijven voorzien (👎).

Financiële situatie voor drie op de tien Nederlanders verbeterd, kwart Nederlanders zag financiële situatie verslechteren

Iets minder dan de helft van de Nederlanders (45%) geeft aan dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden niet is veranderd. Voor 31% van de Nederlanders is die de afgelopen 12 maanden verbeterd. Ongeveer een kwart van de Nederlanders (24%) zag de financiële situatie daarentegen juist verslechteren (👎).

Iets meer dan de helft van de Nederlanders (53%) verwacht dat hun financiële situatie komend jaar gelijk zal blijven. Ongeveer drie op de tien Nederlanders (31%) verwachten dat hun financiële situatie het komende jaar verbetert. Daartegenover verwacht 16% juist dat hun situatie komend jaar verslechtert (👎).

Verwachtingen komend jaar zijn deels vergelijkbaar met ervaringen afgelopen jaar

Evenals in 2017 zijn Nederlanders die hun financiële situatie het afgelopen jaar zagen *verslechteren*, vaker (maar niet allemaal) negatief over hun financiële toekomst. 41% van hen verwacht ook voor het komende jaar een verslechtering van de financiële situatie. 59% denkt dat hun situatie het komende jaar gelijk blijft of zelfs verbetert. Van de Nederlanders die hun situatie afgelopen jaar zagen *verbeteren*, is een meerderheid ook positief over de toekomst: 59% van hen verwacht verdere verbetering en 41% stabilisatie of verslechtering.

Hogere belastingen voornaamste oorzaak van (verwachte) verslechtering

Nederlanders die aangeven dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden is verslechterd, schrijven die verslechtering vooral en aanzienlijk vaker toe aan hogere belastingen dan in 2017. Bijna vier op de tien (39%) noemen dit als oorzaak van de verslechtering, waar dat in 2017 nog 21% was. Daarnaast noemt men vaak hogere zorgkosten (36%) als oorzaak. Daarnaast is er sprake van een stijgende trend in het aantal Nederlanders dat benoemt er financieel op achteruit te zijn gegaan doordat zij minder zijn gaan werken. In 2019 noemt 13% dat als oorzaak, in 2017 was dat 8% en in 2015 7% (👉).

Ook Nederlanders die *verwachten* er het komend jaar financieel op achteruit te gaan noemen vooral en vaker dan in 2017 dat dit komt door hogere belastingen (49% in 2019 vs. 18% in 2017). Hogere zorgkosten worden daarnaast ook vaak als reden genoemd voor een verwachte verslechtering (38%) (👉).

Nederlanders zeggen hun financiën even nauwlettend in de gaten te houden

De mate waarin Nederlanders aangeven hun financiën in de gaten te houden is weinig veranderd ten opzichte van de vorige meting. Circa de helft van de Nederlanders (51%) houdt hun financiën *altijd* nauwlettend in de gaten. Een kwart van de Nederlanders (25%) doet dat *vaak* en 17% doet dat met regelmaat (👉). Nederlanders denken evenals bij vorige metingen zorgvuldig na of zij zich iets kunnen veroorloven voordat zij het kopen: 44% doet dat altijd, 26% vaak en 17% regelmatig (👉).

Toch letten zij iets minder vaak heel goed op wat ze uitgeven en kopen iets vaker producten op afbetaling

Opvallend is dat Nederlanders in 2019 iets minder vaak *heel goed* letten op wat zij uitgeven dan in 2017 (52% vs. 57%). Iets minder dan vier op de tien (37%) letten daar redelijk goed op (👉). Ook kopen iets meer Nederlanders weleens producten op afbetaling dan in 2017 (27% vs. 21%) (👉).

Nederlanders iets minder secuur in betalen rekeningen, maar geen toename in aandeel dat betalingsherinnering ontving

Vergeleken met 2017 betalen Nederlanders hun rekeningen minder vaak *altijd* op tijd dan in 2017 (69% vs. 77%). In plaats daarvan geven Nederlanders vaker aan dit *vaak* (maar niet altijd) te doen (20% v. 15%) (👉). Deze resultaten lijken hiermee weer meer op 2015. Het aantal Nederlanders dat een of meerdere betalingsherinnering ontving, is echter niet veranderd ten opzichte van 2017. De meerderheid van de Nederlanders (71%) ontving geen enkele betalingsherinnering. Eén op de vijf (20%) ontving er één tot twee, en 5% ontving er meer dan vijf (👉).

Evenals in 2017 stond ongeveer twee derde van de Nederlanders (66%) *geen enkele keer* rood in de afgelopen 12 maanden. Iets minder dan één op de vijf (17%) stond één of twee keer rood, 5% drie tot vijf keer en één op de tien (10%) vijf keer of vaker (👉).

Steeds meer Nederlanders gebruiken mobiel bankieren als middel om overzicht te houden over financiën

Ruim negen op de tien Nederlanders (93%) maken gebruik van een of meerdere hulpmiddelen om het overzicht over hun financiën te behouden. Hoewel internetbankieren nog altijd het meest gebruikte hulpmiddel is (62%), is een dalende trend zichtbaar in het gebruik hiervan (67% in 2017, 71% in 2015). Dit hangt waarschijnlijk samen met de stijging in het gebruik van mobiel bankieren: bijna de helft van de Nederlanders (46%) maakt hiervan gebruik. In 2017 was dat 38% en in 2015 18% (👉).

Helft Nederlanders spreekt spaarrekening aan of bezuinigt op uitgaven bij tekortschietende inkomsten

Iets minder dan één op de vijf Nederlanders (17%) geeft aan *nooit* meer uitgaven te hebben dan inkomsten (👉). Degenen die dat weleens overkomen, geven voornamelijk aan dat zij in dat geval geld opnemen van hun spaarrekening (51%) of bezuinigen op hun uitgaven (48%).

Helft Nederlanders maakt gebruik van budgetten voor bepaalde uitgaven, en meer dan de helft heeft potje voor onvoorziene kosten

Circa de helft van de Nederlanders (49%) heeft een maximum bedrag gereserveerd voor verschillende uitgaven, zoals dagelijkse boodschappen (29%), vakanties (28%) of grote uitgaven zoals de aanschaf van een auto (26%) (👉). Daarnaast hebben ruim zes op de tien Nederlanders (64%) een potje voor onvoorziene uitgaven, 30% heeft dit niet en 6% weet dit niet (👉). Bij circa een kwart van de Nederlanders (26%) bedraagt dat meer 5.000 euro, bij 13% tussen de 3.500 en 5.000 euro en bij 25% bedraagt dat minder dan 3.500 euro.

Meerderheid Nederlanders spaart, aandeel dat maandelijks spaart is iets toegenomen

Bijna negen op de tien Nederlanders (88%) sparen op een spaarrekening. Circa vier op de tien (42%) doen dat door iedere maand een vast bedrag te sparen. Het aandeel dat op deze manier spaart is iets toegenomen ten opzichte van 2017 (37%). Het aandeel dat een *aantal* keer per jaar (maar niet maandelijks) geld over maakt is iets afgenomen (10% vs. 16% in 2017) (👉).

Vier op de tien spaarders (42%) sparen via een automatische overschrijving. Iets minder dan vier op de tien (38%) sparen als zij weten dat ze geld over houden. Dit aandeel is iets gedaald ten opzichte van 2017 (38%). Circa een kwart (26%) van de spaarders spaart direct na het ontvangen van hun inkomsten, en ongeveer één op de tien (12%) wacht daarmee totdat de vaste lasten zijn afgeschreven (👉).

Drie op de tien hebben bij sparen specifiek doel voor ogen, bedragen die men spaart verschillen sterk

Het bedrag dat spaarders gemiddeld per maand sparen verschilt sterk, maar is ten opzichte van 2017 weinig veranderd. Circa vier op de tien Nederlanders (42%) sparen maximaal 200 euro, circa een kwart (24%) spaart tussen de 300 en 500 euro, en 13% spaart meer dan 500 euro per maand. Circa een tiende van de Nederlanders (11%) houdt liever voor zichzelf welk bedrag ze sparen en 8% weet niet hoeveel zij gemiddeld per maand sparen (👉). Evenals in eerdere jaren spaart een derde (34%) van de spaarders voor een (of meerdere) specifieke uitgave(n). Twee derde (66%) van de spaarders heeft hierbij geen specifieke doelen of uitgaven voor ogen (👉).

Meeste Nederlanders houden rekening met de toekomst bij het nemen van financiële beslissingen

Evenals in 2017 houden circa acht op de tien Nederlanders (79%) van 66 jaar en jonger rekening met de toekomst bij het nemen van financiële beslissingen. Ruim de helft (57%) van de Nederlanders kijkt maximaal tien jaar vooruit en circa een vijfde (22%) meer dan tien jaar (👉).

Steeds meer Nederlanders bereiden zich financieel voor op hun pensioen, maar hebben nog geen specifieke maatregelen genomen

Er is sprake van een dalende trend in het aantal Nederlanders dat zegt *geen* maatregelen te hebben getroffen voor hun pensioen en dat niet van plan is (14% in 2019 vs. 18% in 2017 en 19% in 2015) (👉). In 2019 is twee derde (67%) van de Nederlanders die nog niet met pensioen zijn, financieel voorbereid op hun pensioen. Het aandeel Nederlanders dat wel financieel voorbereid is maar hiervoor nog geen speciale maatregelen heeft getroffen (34%), is toegenomen ten opzichte van 2017 (27%). Het aandeel dat wel specifieke maatregelen heeft getroffen is gelijk gebleven (33%) (👉). Zij deden dat vaker dan in 2017 door te sparen via een spaarrekening of deposito (51% vs. 42%), minder vaak door te beleggen of te investeren (23% vs. 31% in 2017) en sinds 2015 ook minder vaak door fiscaal aantrekkelijk sparen (33% vs. 43% in 2015) (👉).

Helpt Nederlanders heeft zich *niet* financieel voorbereid op minder inkomsten uit arbeid, toename aandeel Nederlanders dat dit wel van plan is

De helft (50%) van de Nederlanders die inkomsten uit arbeid hebben, is *niet* financieel voorbereid op minder inkomsten door bijvoorbeeld werkloosheid of arbeidsongeschiktheid: 18% is niet financieel voorbereid maar wel van plan hiervoor nog maatregelen te treffen (hoger dan 2017: 10%), circa een derde (32%) is dit niet van plan. Ongeveer de helft (49%) is al wel financieel voorbereid: een kwart (25%) is financieel voorbereid maar heeft geen specifieke maatregelen getroffen (lager dan in 2017: 32%) en een kwart (24%) heeft dit wel gedaan (👉).

Nederlanders die huishouden delen met partner zijn vaker financieel voorbereid op eventuele scheiding

Circa zeven op de tien Nederlanders (69%) die hun huishouden delen met een partner zijn *niet* financieel voorbereid op een eventuele scheiding: 62% is dit niet van plan (lager dan in 2017: 71%) en 7% is dit wel van plan. Circa drie op de tien Nederlanders (30%) geven aan wel financieel op de situatie voorbereid te zijn: 19% is financieel voorbereid maar heeft geen specifieke maatregelen getroffen, 11% heeft dit wel gedaan (hoger dan 2017: 6%) (👉).

Nederlanders steeds minder kritisch op informatie van bank of verzekeraar over financiële producten

Vier op de tien Nederlanders geven aan kritisch te kijken naar de informatie die zij ontvangen van hun bank of verzekeraar (40%: past bij mij) . Dat is minder dan in 2017 (46%) en 2015 (50%). Voor 38% van de Nederlanders geldt dit in iets beperktere mate (past een beetje). Circa één op de tien Nederlanders (11%) is niet kritisch op deze informatie (👉).

Het aandeel Nederlanders dat regelmatig controleert of hun financiële producten nog passen bij hun situatie is niet veranderd ten opzichte van vorige metingen: iets minder dan vier op de tien Nederlanders (36%) doen dat, en iets meer dan vier op de tien (41%) doen dat in iets mindere mate. 13% controleert dit niet (👉).

Steeds minder Nederlanders stappen over zodra zij daar de mogelijkheid toe hebben

In vergelijking met 2015 is er sprake van een dalende trend in het aantal Nederlanders dat zegt over te stappen zodra dat kan als een andere financiële aanbieder een beter aanbod heeft. Minder dan één op de vijf Nederlanders (18%) geeft aan dat dit helemaal bij hen past (vs. 21% in 2017 en 26% in 2015). Voor circa één op de drie Nederlanders (34%) geldt dat in enige mate en 35% doet dit dat niet (👉).

Bij aanschaf *eenvoudig* financieel product wordt vooral gebruik gemaakt van vergelijking

Bij de oriëntatie op de aanschaf van een *eenvoudig financieel product* geeft 44% van de Nederlanders aan zelf uitgebreid producten van verschillende aanbieders te vergelijken. Dat is iets minder dan in 2017 (49%). 36% van de Nederlanders maakt gebruik van een online vergelijkingstool, en 33% let vooral op de tarieven en minder op de productvoorwaarden. Iets minder dan één op de vijf Nederlanders (17%) laat zich adviseren door mensen uit hun omgeving en 15% door een financieel adviseur. Het aandeel Nederlanders dat zegt dat het inschakelen van een financieel adviseur in deze situatie helemaal niet bij hen past is licht gedaald ten opzichte van 2017 (48% vs. 57%) (👇).

Bij oriëntatie op *complex* financieel product vaker gebruik gemaakt van financieel adviseur, en minder vaak door zelf te vergelijken

Bij de oriëntatie op de aanschaf van een *complex financieel product* maken Nederlanders vooral en vaker gebruik van een financieel adviseur. Was dat in 2017 nog 32%; in 2019 schakelt 39% een adviseur in. Daar staat tegenover dat men steeds minder vaak zelf producten vergelijkt (36% vs. 44% in 2017 en 55% in 2015). Daarnaast neemt de mate waarin men zich door de omgeving laat adviseren sinds 2015 enigszins af (21% in 2019 vs. 23% in 2017 vs. 26% in 2015) (👇). Het gebruik van een online vergelijkingstool (32%) voor een complex financieel product is min of meer gelijk gebleven. Het aantal Nederlanders dat vooral let op de tarieven en minder op de productkenmerken en –voorwaarden (28%) is onveranderd (👇).

Minder Nederlanders tevreden over financiële situatie en gevoel van controle neemt af

Circa de helft van de Nederlanders (49%) is tevreden over zijn of haar financiële situatie. Dat is minder dan in 2017 (58%). Eén op de vijf (20%) is uitgesproken ontevreden over hun financiële situatie (👉). Circa één op de drie heeft hierover geen uitgesproken mening. Hoewel meer dan de helft van de Nederlanders (64%) een gevoel van controle heeft over de financiële situatie, is dat aandeel ten opzichte van 2017 gedaald (72%) (👉).

Zorgen over financiële toekomst toegenomen

Het aantal Nederlanders dat aangeeft zich *geen* zorgen te maken over hun financiële toekomst is afgenomen (48% vs. 57%) (👉). Nederlanders voelen zich minder vaak onbezorgd als zij nadenken over hun financiële situatie (29% vs. 42% in 2017) (👉). Het aandeel Nederlanders dat zich onzeker voelt wanneer zij denken over hun financiële toekomst denken is juist iets gegroeid (20% vs. 15% in 2017) (👉).

Vaker moeite om te concentreren op hun taak vanwege de financiën

Bijna een derde van de Nederlanders (32%) zegt niet zelden moeite te hebben om zich te concentreren op een taak vanwege hun financiën. Dat is meer dan in 2017 (24%). 44% van de Nederlanders heeft daar geen last van, maar dat aandeel is kleiner dan in 2017 (55%) (👉).

Vaker gevoelens van verdriet, angst en beperking van levensvreugde door financiën

13% van de Nederlanders voelt zich verdrietig wanneer zij denken aan hun financiële situatie. 61% heeft daar geen last van, maar dat is minder dan in 2017 (69%) (👉). Daarnaast voelt circa één op de tien Nederlanders (11%) zich angstig bij het denken aan hun financiën. 64% ervaart geen angst, maar dat aandeel is iets afgenomen (69% in 2017) (👉). Tot slot geeft 15% van de Nederlanders aan dat herinneringen aan de financiën hun levensvreugde beperken. Meer dan de helft van de Nederlanders (59%) vindt dat niet, maar dat aandeel is ten opzichte van 2017 gedaald (66%) (👉).

Nederlanders die ontevreden zijn over hun financiële situatie vaker laagopgeleid

Nederlanders die ontevreden zijn over hun huidige financiële situatie (19%) zijn vaker laagopgeleid (33% vs. 25% gemiddeld) en verdienen vaker beneden modaal (32% vs. 20% gemiddeld). Daarnaast zijn zij vaker niet werkzaam (46% vs. 38% gemiddeld) maar bijvoorbeeld werkzoekend, nog studierend of al met pensioen. Daartegenover staat dat Nederlanders die wel tevreden zijn over hun financiële situatie (49%) vaker hoogopgeleid zijn (29% vs. 21% gemiddeld) en vaker boven modaal verdienen (60% vs. 48%).

Groep die zich zorgen maakt over de huidige financiële situatie stond de afgelopen 12 maanden vaker rood en kreeg vaker betalingsherinneringen

In de vragenlijst is door middel van een aantal stellingen in kaart gebracht in welke mate Nederlanders zich zorgen maken of onzeker voelen over hun huidige financiële situatie. Circa 14% van de Nederlanders behoort tot de groep die op de meerderheid van deze stellingen bevestigend antwoordt, en zich dus zorgen maakt over hun huidige situatie. Die zorgen zijn (deels) ingegeven door de realiteit: deze groep stond de afgelopen 12 maanden vaker rood op hun rekening (53% nooit vs. 66% nooit gemiddeld) en heeft vaker betalingsherinneringen gekregen (56% nooit vs. 71% nooit gemiddeld). Een vijfde (20%) stond meer dan vijf keer rood (vs. 10% gemiddeld) en één op de tien (9%) kreeg minstens vijf betalingsherinneringen (vs. 3% gemiddeld). Qua achtergrond wordt deze groep gekenmerkt door het feit dat ze vaker jong (18 tot 35 jaar) zijn (40% vs. 32% gemiddeld), vaker laagopgeleid zijn (32% vs. 25% gemiddeld) en beneden modaal verdienen (32% vs. 20% gemiddeld).

Nederlanders die zich zorgen maken over de toekomst hebben minder vaak een buffer, kunnen minder vaak vooruit en sparen vaker niet

Een vijfde (20%) van de Nederlanders maakt zich zorgen over hun financiële toekomst. Deze groep heeft vaker *geen* potje gereserveerd voor onvoorziene uitgaven (43% niet vs. 30% gemiddeld), ze sparen minder vaak (21% spaart niet vs. 12% gemiddeld) en als hun voornaamste inkomstenbron wegvalt, verwacht een kwart (26%) dat ze minder dan een maand vooruit kunnen (vs. 9% gemiddeld). Een vijfde van deze groep verwacht minstens zes maanden vooruit te kunnen in zo'n geval (vs. 42% gemiddeld). Qua achtergrond geldt ook voor deze groep dat ze gemiddeld jonger zijn (42% is 18 tot 35 jaar vs. 32%), vaker laagopgeleid zijn (33% vs. 35% gemiddeld) en beneden modaal verdienen (30% vs. 20%).

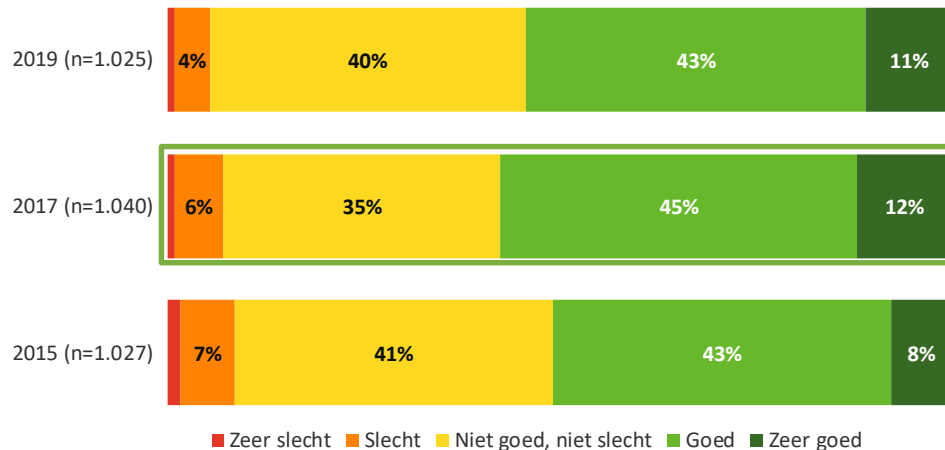

Bijlage

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het aandeel dat zijn/haar financiële situatie als (*zeer*) *goed* omschrijft is onder hoogopgeleiden *hoger* (68%) dan gemiddeld (54%). Onder laagopgeleiden is dat aandeel juist *lager* (45%).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen vinden *minder vaak* (28%) dan gemiddeld dat hun financiële situatie (*zeer*) *goed* is. Nederlanders met een boven modaal inkomen vinden dat *vaker* (68%).

Hoe omschrijf je jouw financiële situatie in het algemeen? Mijn financiële situatie is:
(Basis - Allen)

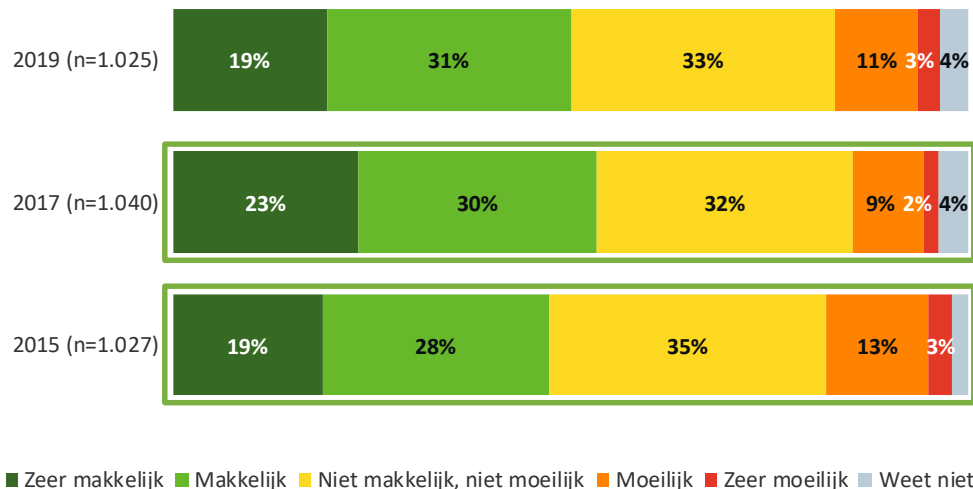
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Voor hoogopgeleiden is het *vaker (zeer) makkelijk* om in een gemiddelde maand rond te komen en de rekeningen te betalen (69% vs. 50% gemiddeld). Voor laagopgeleiden (42%) is dat *minder vaak* het geval.
- Voor inkomen gelden vergelijkbare verschillen: voor Nederlanders met een boven modaal inkomen is het *vaker (zeer) makkelijk* om rond te komen en de rekeningen te betalen (65% vs. 50% gemiddeld), voor Nederlanders met een laag inkomen (28%) *minder vaak*.
- 18- tot 35-jarigen vinden het *minder vaak (zeer) makkelijk* om rond te komen (41% vs. 50% gemiddeld).

Hoe makkelijk of moeilijk is het voor jou om in een gemiddelde maand rond te komen en al je rekeningen te betalen?
(Basis - Allen)

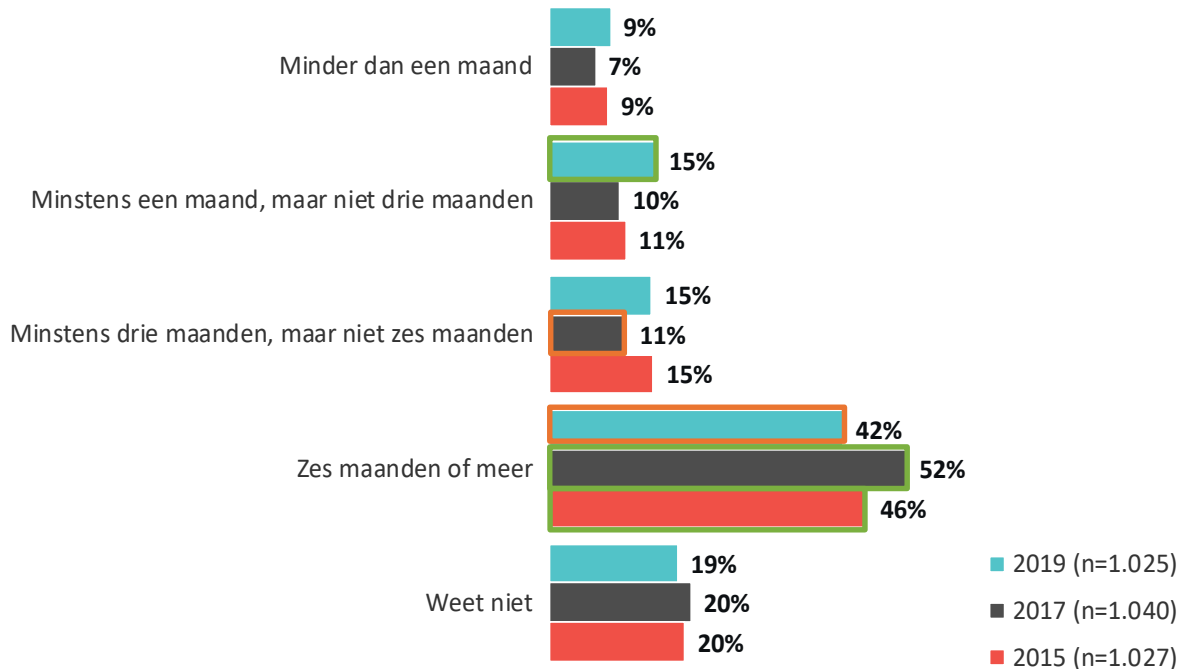

Het groene vlak betekent dat het gemiddeld makkelijker is geworden om rond te komen de afgelopen jaren.

[Terug naar resultaten](#)

Stel dat je jouw voornaamste inkomstenbron verliest, hoe lang kun je dan in jouw levensonderhoud blijven voorzien, zonder geld te lenen of te verhuizen?
(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het percentage dat aangeeft da ze *minder dan een maand* in hun levensonderhoud kunnen blijven voorzien is *hoger* dan gemiddeld (9%) onder laagopgeleiden (14%), Nederlanders met een beneden modaal inkomen (19%), en 18- tot 35-jarigen (14%). Onder Nederlanders die hoogopgeleid zijn, is dat juist *lager* (4%).
- Het percentage Nederlanders dat aangeeft *minstens een maand, maar niet meer dan drie maanden* in levensonderhoud te kunnen blijven voorzien is *lager dan gemiddeld* onder laagopgeleiden (10% vs. 15% gemiddeld). Onder 18- tot 35-jarigen is dat juist *hoger* (22%).
- Het aandeel Nederlanders dat zegt *zes maanden of meer* in hun levensonderhoud te kunnen blijven voorzien is *lager* dan gemiddeld (42%) onder laagopgeleiden (33%), Nederlanders die beneden modaal verdienen (26%), en 18- tot 35-jarigen (35%). Hoogopgeleiden (63%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (56%) kunnen juist *vaker zes maanden of meer* in hun levensonderhoud blijven voorzien.
- Het aandeel dat zegt *niet te weten hoe lang ze in hun levensonderhoud* kunnen blijven voorzien is *hoger dan gemiddeld* (19%) onder laagopgeleiden (34%) en Nederlanders van 18- tot 35-jarigen (13%). Onder middelbaaropgeleiden (15%), hoogopgeleiden (9%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (9%) is dat juist *lager*.

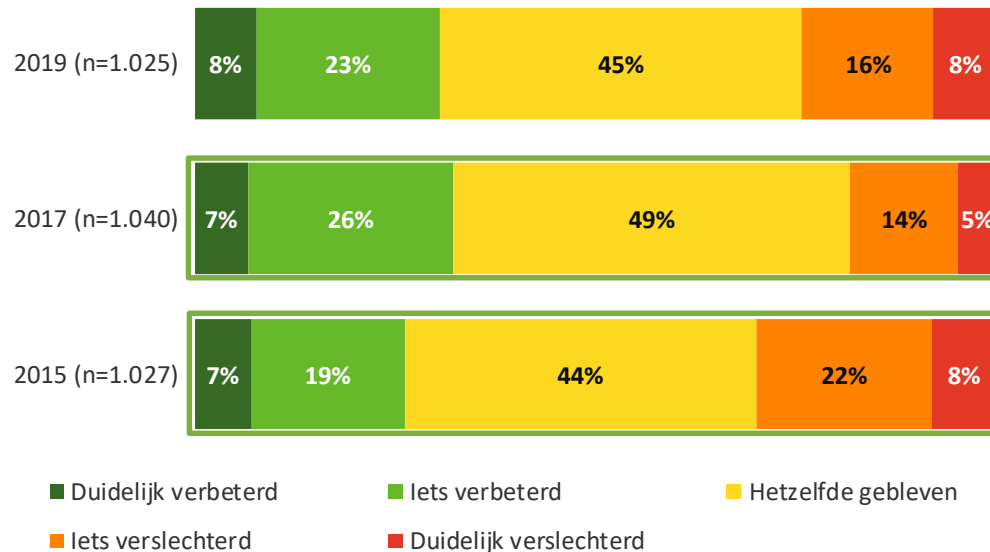
[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- 65- tot 80-jarigen geven *vaker* aan dat hun financiële situatie verslechterd is (37% vs. 24% gemiddeld), net als laagopgeleiden (32%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (33%).
- De financiële situatie is bovengemiddeld vaak *verbeterd* bij 18- tot 35-jarigen (40% vs. 31% gemiddeld).

De financiële situatie van mijn huishouden is in de laatste 12 maanden... (Basis - Allen)

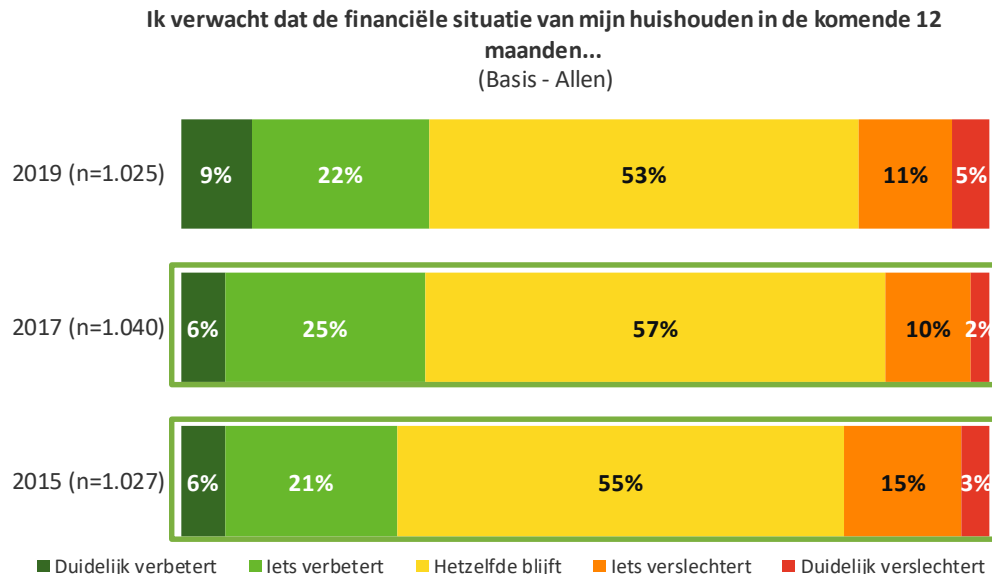
Het groene vlak betekent dat de financiële situatie van Nederlanders gemiddeld beter is geworden de afgelopen jaren.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- 65- tot 80-jarigen verwachten *minder vaak* dat hun financiële situatie de komende 12 maanden *verbetert* (7% vs. 31% gemiddeld). Datzelfde geldt voor Nederlanders met een beneden modaal inkomen (25%).
- 18- tot 35-jarigen verwachten juist *vaker* dat de financiële situatie van hun huishouden de komende 12 maanden *verbetert* (46% vs. 31% gemiddeld). Hetzelfde geldt voor Nederlanders met een boven modaal inkomen (35%).

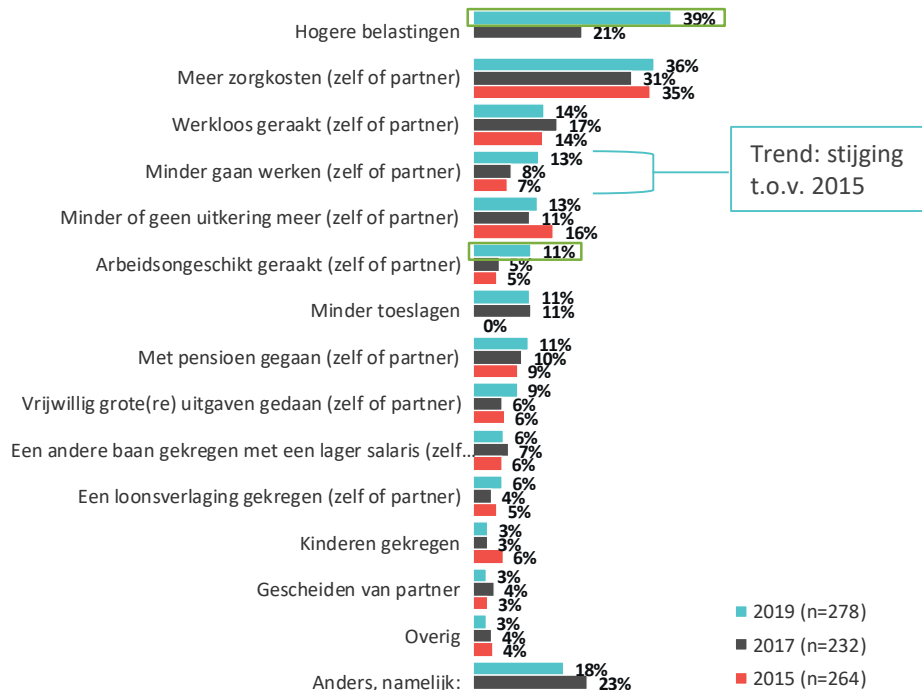
Het groene vlak betekent dat Nederlanders in vergelijking met eerdere jaren gemiddeld vaker verwachten dat de financiële situatie beter wordt de komende jaren.

[Terug naar resultaten](#)

Waarom is de financiële situatie van jouw huishouden in de afgelopen 12 maanden verslechterd?

(Basis - Situatie is verslechterd)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

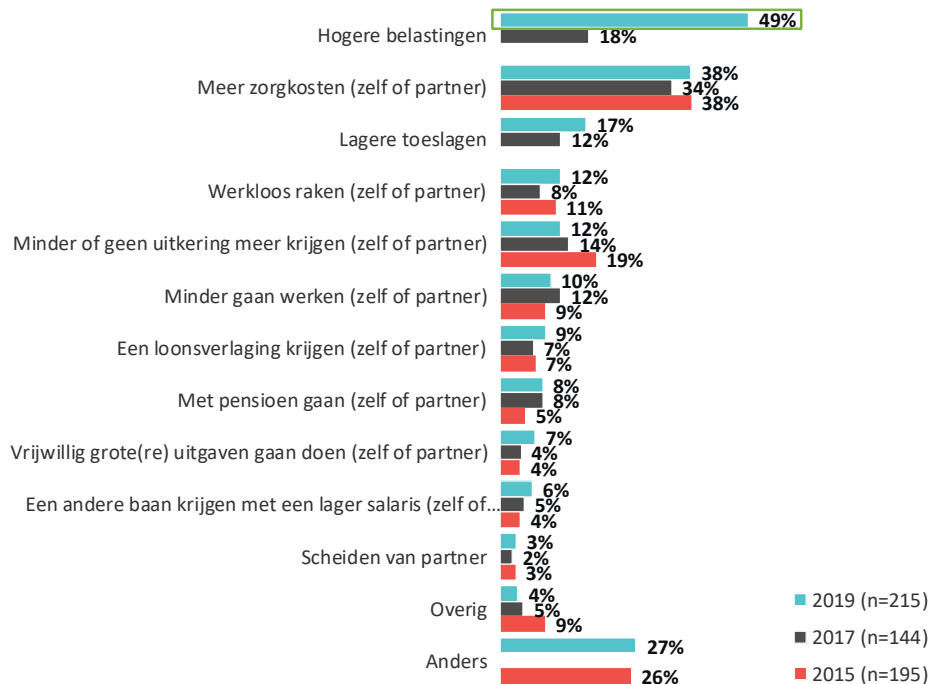
- 35- tot 65-jarigen geven *vaker* aan dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden is verslechterd doordat zichzelf of hun partner arbeidsongeschikt zijn geraakt (18% vs. 11%).
- De verslechtering voor 35- tot 65-jarigen wordt *minder vaak* veroorzaakt doordat zichzelf of hun partner minder zijn gaan werken (6% vs. 13% gemiddeld).
- De verslechtering bij 65- tot 80-jarigen lijkt *vaker* te komen door pensionering (29% vs. 11% gemiddeld) en hogere zorgkosten (54% vs. 36%). *Deze resultaten zijn echter indicatief vanwege het lage aantal respondenten (n=72) van deze subgroep dat deze vraag heeft beantwoord.*
- Middelbaar opgeleiden geven *vaker* dan gemiddeld aan dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden is verslechterd doordat zichzelf of hun partner werkloos zijn geraakt (19% vs. 14%). De verslechtering komt bij hen *minder vaak* dan gemiddeld voort uit pensionering (6% vs. 11%).
- Hoogopgeleiden lijken *vaker* aspecten te noemen als minder werken (23% vs. 10%), kinderen krijgen (8% vs. 3%), het kopen van een woning (10% vs. 2%) en vrijwillig grote(re) uitgaven (20% vs. 9%). *Deze resultaten zijn echter indicatief vanwege het lage aantal respondenten (n=75) van deze subgroep dat deze vraag heeft beantwoord.*
- Nederlanders die boven modaal verdienen geven *vaker* dan gemiddeld aan dat hun situatie verslechterd is doordat zij minder zijn gaan werken (18% vs. 13% gemiddeld) of doordat zij zelf of hun partner arbeidsongeschikt zijn geraakt (16% vs. 11%). *Deze resultaten zijn echter indicatief vanwege het lage aantal respondenten (n=52) van deze subgroep dat deze vraag heeft beantwoord.*

[Terug naar
resultaten](#)

Waarom verwacht je dat de financiële situatie van jouw huishouden in de komende 12 maanden verslechtert?

(Basis - Verwacht dat situatie verslechtert)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

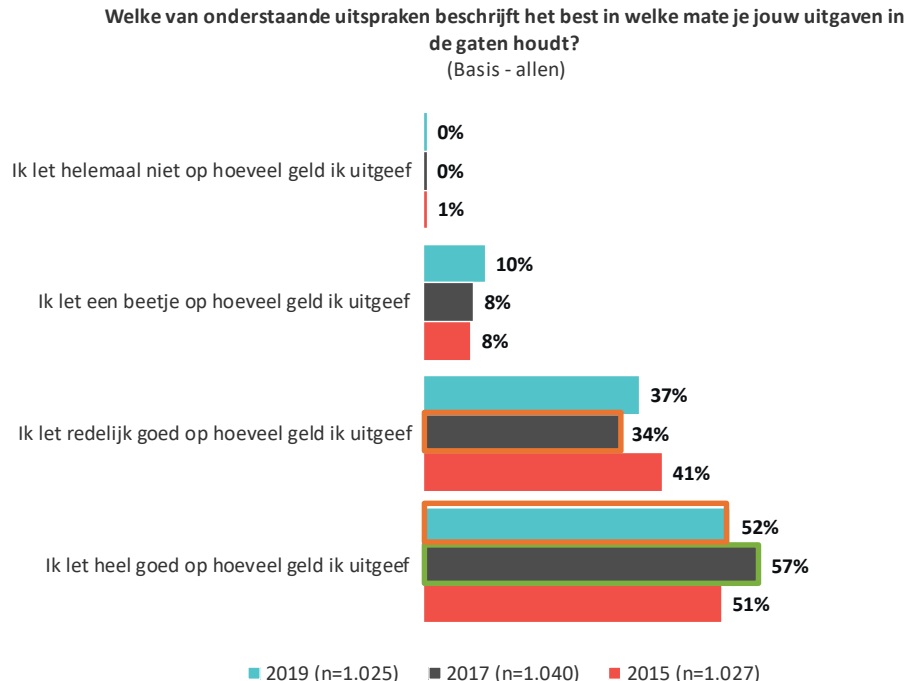
- Vrouwen verwachten *vaker* dan gemiddeld dat hun financiële situatie komende 12 maanden verslechtert doordat zichzelf (of hun partner) een loonsverlaging krijgen (13% vs. 9%) of minder gaan werken (15% vs. 10%). Zij verwachten *minder vaak* dan gemiddeld dat dit komt door hogere belastingen (39% vs. 49%) of lagere toeslagen (10% vs. 17%).
- Mannen verwachten *vaker* dat hun financiële situatie verslechtert door hogere belastingen (59% vs. 49%) of lagere toeslagen (24% vs. 17%).
- De verwachte verslechtering bij 65- tot 80-jarigen lijkt *vaker* te komen door hogere belastingen (65% vs. 49%) en hogere zorgkosten (55% vs. 38%). *Deze resultaten zijn echter indicatief vanwege het lage aantal respondenten (n=72) van deze subgroep dat deze vraag heeft beantwoord.*
- De verwachte verslechtering bij hoogopgeleiden lijkt *vaker* te komen door minder werken (29% vs. 10%), kinderen krijgen (10% vs. 2%), en een andere baan (16% vs. 6%). Bij laagopgeleiden *vaker* door meer zorgkosten (56% vs. 38%) en hogere belastingen (63% vs. 49%). *Deze resultaten zijn echter indicatief vanwege het lage aantal respondenten (n=58 onder hoogopgeleiden en n=55 onder laagopgeleiden) van deze subgroepen dat deze vraag heeft beantwoord.*

[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- 18- tot 35-jarigen geven *vaker* dan gemiddeld (10%) aan dat zij *een beetje* letten op hoeveel geld ze uitgeven (19% vs. 10% gemiddeld). Zij geven *minder vaak* aan dat zij *heel goed* letten op wat zij uitgeven (40% vs. 52%).
- 35- tot 65-jarigen letten *vaker* dan gemiddeld *heel goed* op wat zij uitgeven (57% vs. 52%). Dat geldt ook voor 65- tot 80-jarigen (63%). 65- tot 80-jarigen geven bovendien *minder vaak* dan gemiddeld (4% vs. 10%) aan dat zij *een beetje* letten op hoeveel geld zij uitgeven.
- Laagopgeleiden letten *vaker* dan gemiddeld *heel goed* op wat zij uitgeven (60% vs. 52%), en geven *minder vaak* dan gemiddeld aan dat zij *redelijk goed* opletten hoeveel zij uitgeven (31% vs. 37%).

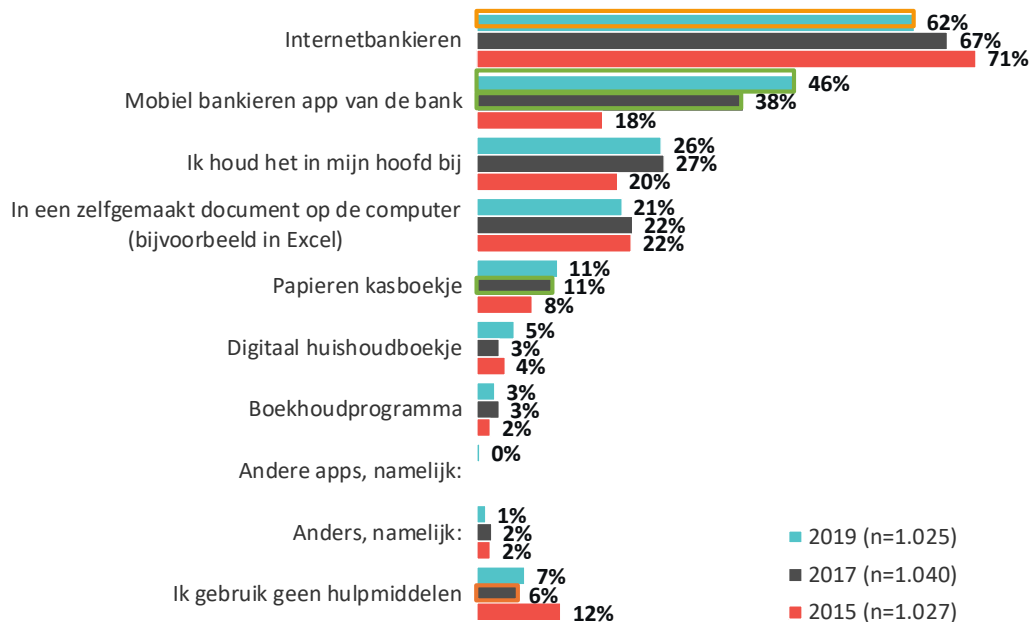

[Terug naar resultaten](#)

Welke hulpmiddelen gebruik je bij het overzicht houden over jouw inkomsten en uitgaven?

(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Nederlanders met een modaal inkomen gebruiken *vaker* geen hulpmiddelen dan gemiddeld (13% vs. 7% gemiddeld).

Internetbankieren

- Internetbankieren wordt *vaker* dan gemiddeld (62%) gebruikt door 35- tot 65-jarigen (67%), hoogopgeleiden (70%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (67%) en *minder vaak* door 18- tot 35-jarigen (54%) en laagopgeleiden (56%).

Mobiel bankieren

- Er wordt *vaker mobiel gebankierd* door 18- tot 35-jarigen (55% vs. 46% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen (27%) en laagopgeleiden (35%) gebruiken juist *minder vaak* dan gemiddeld mobiel bankieren.

Zelfgemaakt Excel-document

- Het aandeel dat gebruik maakt van een zelfgemaakt document is *hoger* onder hoogopgeleiden (36% vs. 21%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (27%). Hiervan wordt *minder* gebruik gemaakt door 65- tot 80-jarigen (10%), laagopgeleiden (11%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (13%).

Papieren kasboekje

- Het *papieren kasboekje* wordt *minder* gebruikt door hoogopgeleiden (5% vs. 11% gemiddeld).

[Terug naar
resultaten](#)

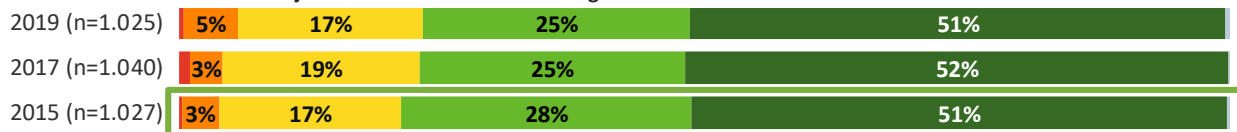
Kun je aangeven in hoeverre onderstaande situaties op jou van toepassing zijn?

(Basis - Allen)

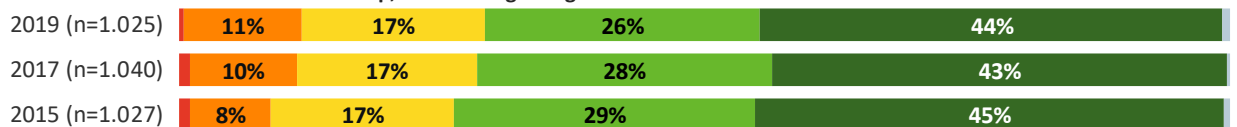
Ik betaal mijn rekeningen op tijd

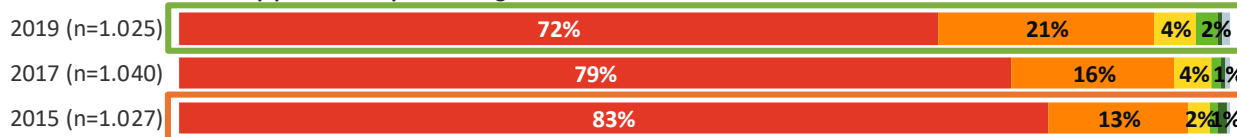
Ik houd mijn financiën nauwlettend in de gaten

Voordat ik iets koop, denk ik zorgvuldig na of ik het me kan veroorloven

Ik koop producten op afbetaling

■ Nooit ■ Soms ■ Regelmatig ■ Vaak ■ Altijd ■ Weet niet/geen mening

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

Rekeningen op tijd betalen

- 18- tot 35-jarigen betalen *minder* frequent hun rekeningen op tijd (58% altijd vs. 69% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders met een middelbaar opleidingsniveau (64%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (64%). 35- tot 65-jarigen (72%), 65- tot 80-jarigen (82%) en hoogopgeleiden (77%) betalen juist *vaker* dan gemiddeld altijd op tijd.

Financiën nauwlettend in de gaten houden

- 18- tot 35-jarigen (41%) en middelbaar opgeleiden (46%) houden *minder vaak* altijd hun financiën goed in de gaten (51% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen doen dat juist *vaker altijd* (67%).

Zorgvuldig nadenken voor kopen

- 18- tot 35-jarigen denken *minder frequent* zorgvuldig na of zij zich iets kunnen veroorloven voordat zij iets kopen (34% altijd vs. 44% gemiddeld). 35- tot 65-jarigen doen dit juist *vaker* dan gemiddeld (49% altijd).

Producten op afbetaling kopen

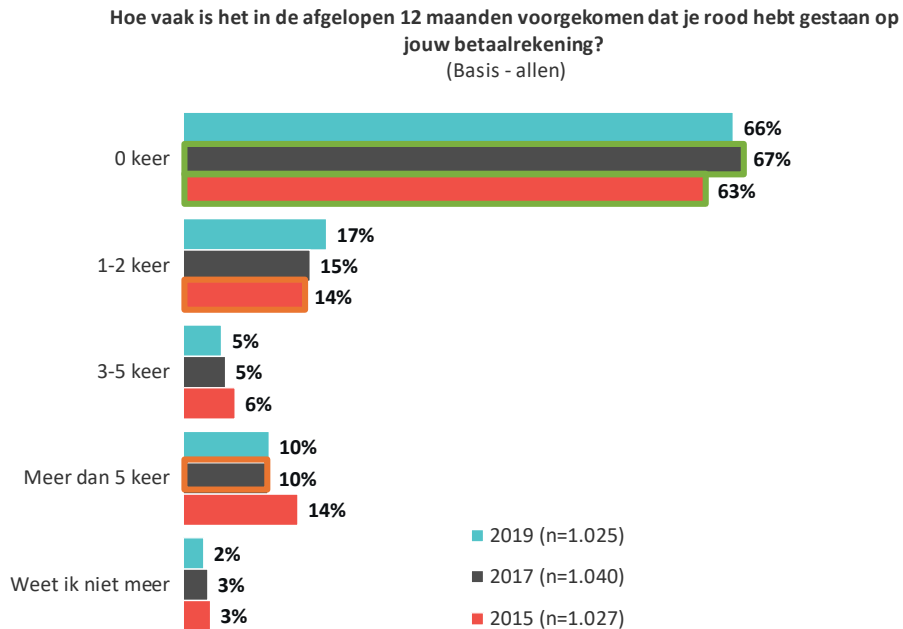
- 18- tot 35-jarigen kopen *frequenter* producten op afbetaling (39% vs. 27% gemiddeld). 35- tot 65-jarigen doen dit *minder frequent* dan gemiddeld (77% nooit vs. 72%), evenals 65- tot 80-jarigen (87% nooit).

[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Vrouwen hebben de afgelopen 12 maanden *minder vaak* rood gestaan op hun rekening (71% nooit vs. 66% gemiddeld). Hetzelfde geldt voor hoog- en laagopgeleiden (beide 72% nooit). Middelbaaropgeleiden stonden daarentegen juist *vaker* dan gemiddeld rood (61% nooit).

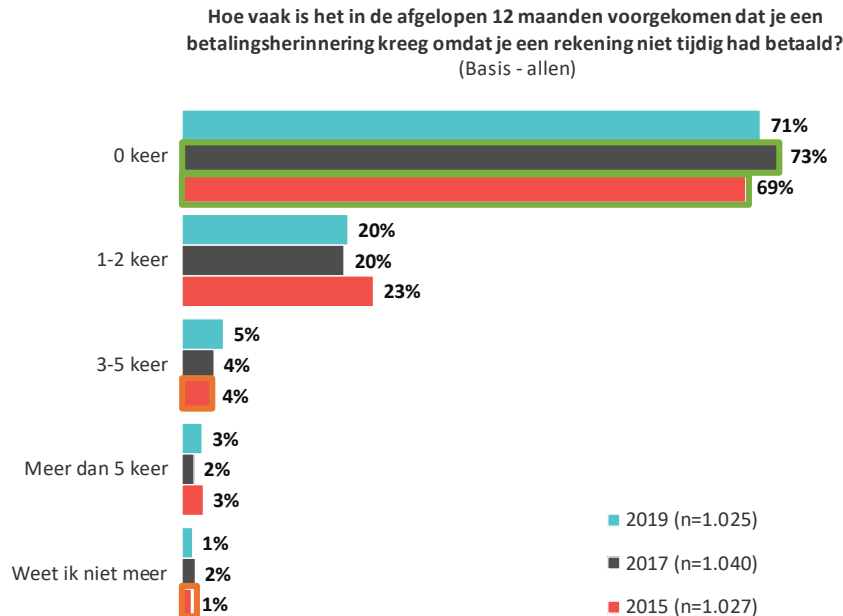

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

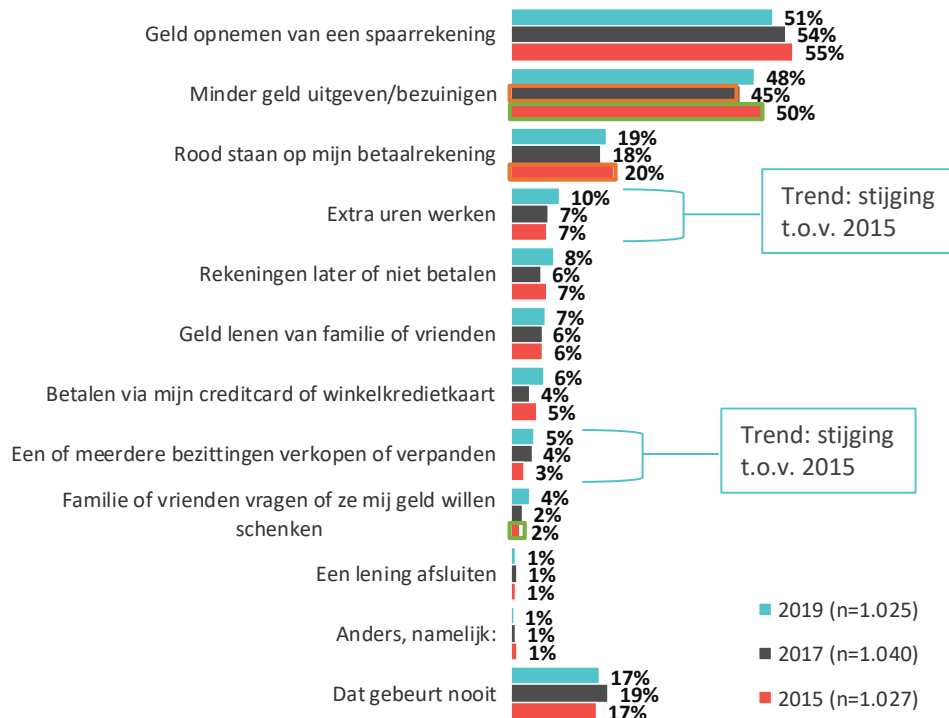
- 18- tot 35-jarigen kregen de afgelopen 12 maanden *vaker* een betalingsherinnering (61% nooit vs. 71% gemiddeld).
- 65- tot 80-jarigen kregen de afgelopen 12 maanden juist *minder vaak* een betalingsherinnering (85% nooit vs. 71% gemiddeld). Dat geldt ook voor laagopgeleiden (78% nooit).

[Terug naar resultaten](#)

Als je in een situatie komt dat je meer uitgaven hebt dan je aan inkomsten binnenkrijgt,
wat doe je dan?
(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Als ze meer uitgaven dan inkomsten hebben, zouden 18- tot 35-jarigen *vaker* dan gemiddeld minder geld uitgeven (59% vs. 48%), extra uren werken (18% vs. 10%), geld lenen van bekenden (12% vs. 7%) of bekenden vragen of zij hen iets willen schenken (9% vs. 4%). Ze zouden *minder vaak* dan gemiddeld rood staan (12% vs. 19%).
- 35- tot 65-jarigen zouden juist *minder vaak* dan gemiddeld minder geld uitgeven (43%). Dat geldt ook voor 65- tot 80-jarigen (40%).
- Bij laagopgeleiden komt *minder vaak voor* dat ze in een situatie komen waar ze meer uitgeven dan er binnen komt (25% gebeurt nooit vs. 17% gemiddeld).
- Hoogopgeleiden zouden in zo'n situatie *vaker* geld opnemen van hun spaarrekening (63% vs. 51% gemiddeld) en *minder vaak* rood staan op hun betaalrekening (14% vs. 19%). Laagopgeleiden zouden juist *minder vaak* dan gemiddeld geld opnemen van hun spaarrekening (38%). Ook zouden zij *minder vaak* minder geld gaan uitgeven (31% vs. 48% gemiddeld).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen zouden *minder vaak* geld opnemen van hun spaarrekening (42% vs. 51% gemiddeld) als zij meer uitgaven dan inkomsten hebben. Nederlanders met een *boven modaal* inkomen zouden dat juist *vaker* doen (59%).

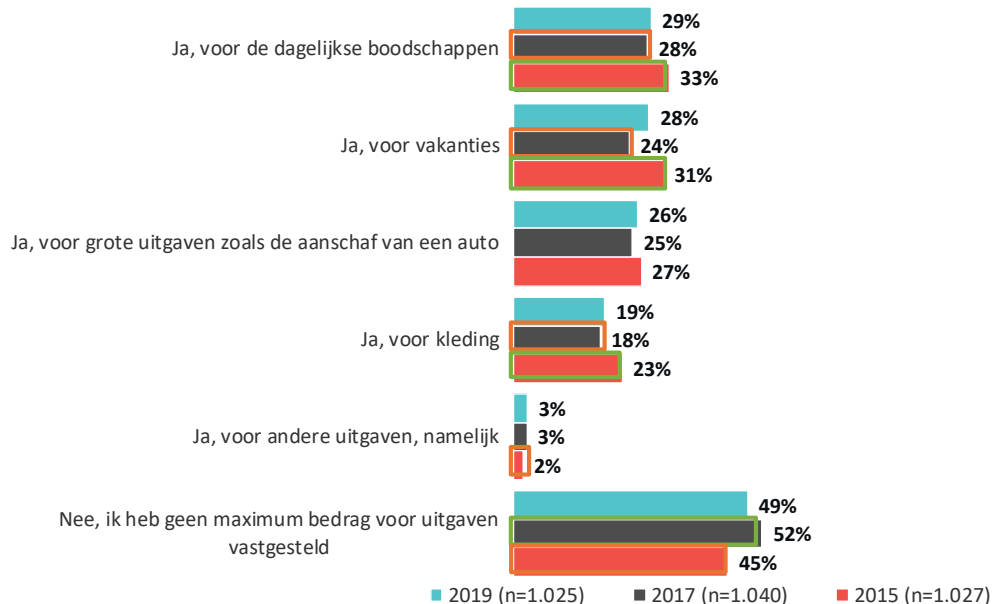
[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Vrouwen hebben *vaker* vastgesteld hoeveel geld zij maximaal willen uitgeven aan de dagelijkse boodschappen (36% vs. 29% gemiddeld).
- Het percentage dat een potje heeft voor grote uitgaven (zoals een auto) is *lager* onder Nederlanders met een beneden modaal inkomen (18% vs. 26% gemiddeld) en *hoger* onder hoogopgeleiden (35%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (33%).
- Hoogopgeleiden hebben *vaker* een potje voor vakanties (34% vs. 28% gemiddeld).
- Een potje voor kleding komt *vaker* voor bij Nederlanders met een beneden modaal inkomen (24% vs. 19% gemiddeld).

Heb je voor jezelf (of jouw huishouden) vastgesteld hoeveel geld je maximaal wilt uitgeven aan bepaalde uitgaven?
(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

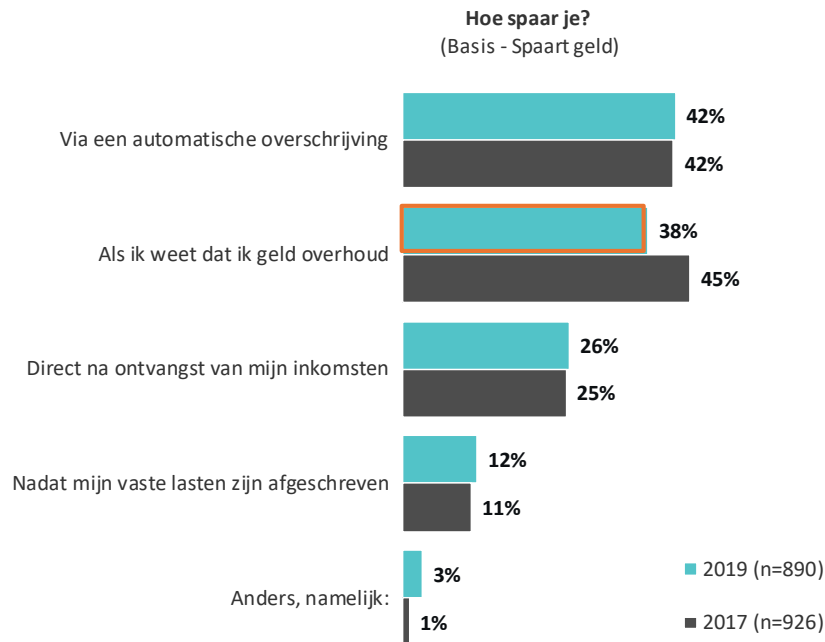
- Het aandeel Nederlanders dat niet spaart is *hoger* onder laagopgeleiden (19% vs. 12% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (21%). Hoogopgeleiden en Nederlanders met een boven modaal inkomen sparen juist *vaker* (respectievelijk 6% en 7% nooit).
- Het aandeel dat iedere maand een vast bedrag spaart is *lager* onder Nederlanders met een beneden modaal inkomen (32% vs. 42%).
- Het aandeel dat een wisselend bedrag per maand spaart is *hoger onder* 18- tot 35-jarigen (33% vs. 28% gemiddeld), hoogopgeleiden (36%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (35%), en juist *lager* onder 65- tot 80-jarigen (15%), laagopgeleiden (18%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (21%).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen maken *vaker* een paar keer per jaar, maar niet maandelijks geld over (15% vs. 10% gemiddeld).

[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

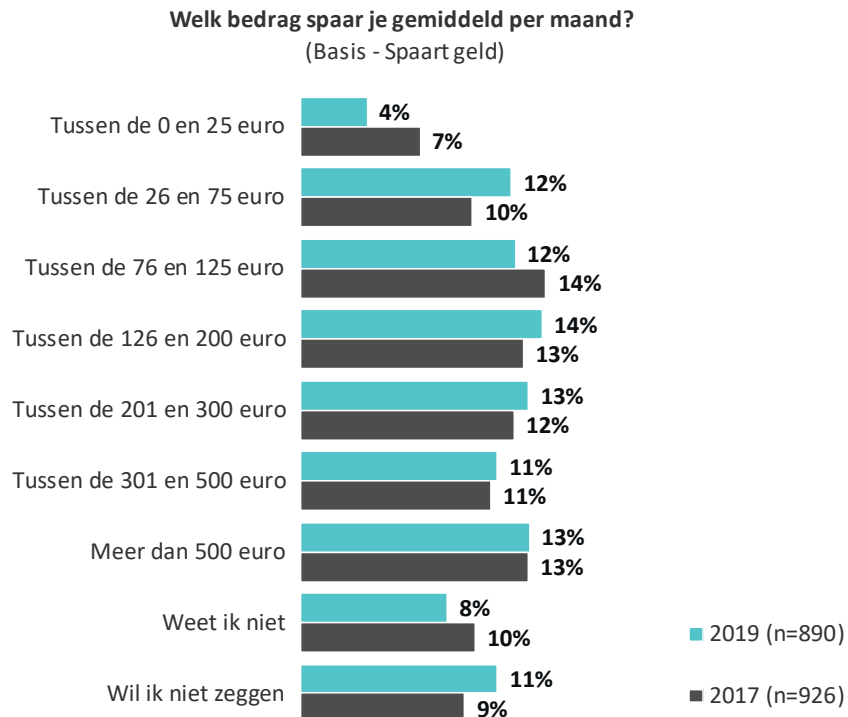
- Het percentage dat spaart via een automatische overschrijving is *hoger* onder laagopgeleiden (49% vs. 42% gemiddeld) en juist *lager* onder 18- tot 35-jarigen (35%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (35%).
- Het aandeel dat geld spaart direct na ontvangst van de inkomsten is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (38% vs. 26% gemiddeld), hoogopgeleiden (36%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (31%). Het aandeel is juist *lager* onder 35- tot 65-jarigen (21%) en 65- tot 80-jarigen (11%), laagopgeleiden (17%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (20%).
- Laagopgeleiden sparen *minder vaak* nadat de vaste lasten zijn afgeschreven (7% vs. 12% gemiddeld).

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

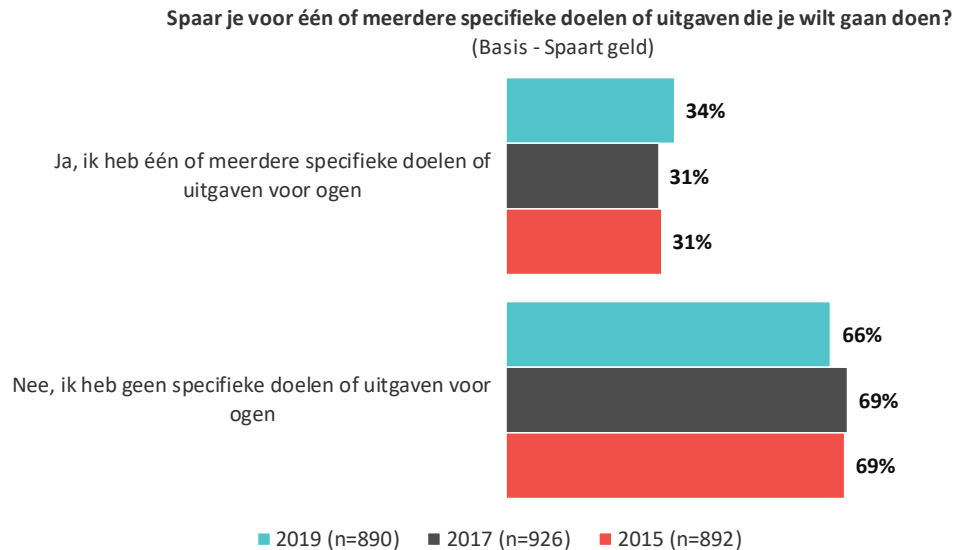
- Laagopgeleiden sparen *minder vaak* meer dan 500 euro per maand (8% vs. 13% gemiddeld).
- Hoogopgeleiden sparen daarentegen juist *vaker* 500 euro of meer (24%), *vaker* tussen de 300 en 500 euro (16% vs. 11%), en *vaker* tussen de 200 en 300 euro (18% vs. 13% gemiddeld). Zij sparen *minder vaak* tussen de 75 en 125 euro (5% vs. 12% gemiddeld).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen sparen *vaker* maximaal 25 euro (12% vs. 4% gemiddeld), tussen de 25 en 75 euro (24% vs. 12% gemiddeld) of tussen de 75 en 125 euro (17% vs. 12%). Ze sparen *minder vaak* tussen de 300 en 500 euro (5% vs. 11% gemiddeld) of meer dan 500 euro per maand (2% vs. 13% gemiddeld).
- Nederlanders met een modaal inkomen sparen *vaker* dan gemiddeld maandelijks tussen de 125 en 200 euro (26% vs. 14% gemiddeld).
- Nederlanders die boven modaal verdienen sparen *vaker* 200 tot 300 euro (18% vs. 13% gemiddeld), 300 tot 500 euro (16% vs. 11% gemiddeld) of meer dan 500 euro per maand (21% vs. 13% gemiddeld).

[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het percentage dat specifieke doelen voor ogen heeft bij het sparen is *hoger dan gemiddeld* onder 18- tot 35-jarigen (45% vs. 34%). Dit is *lager* onder 65- tot 80-jarigen (16%) en laagopgeleiden (26%).

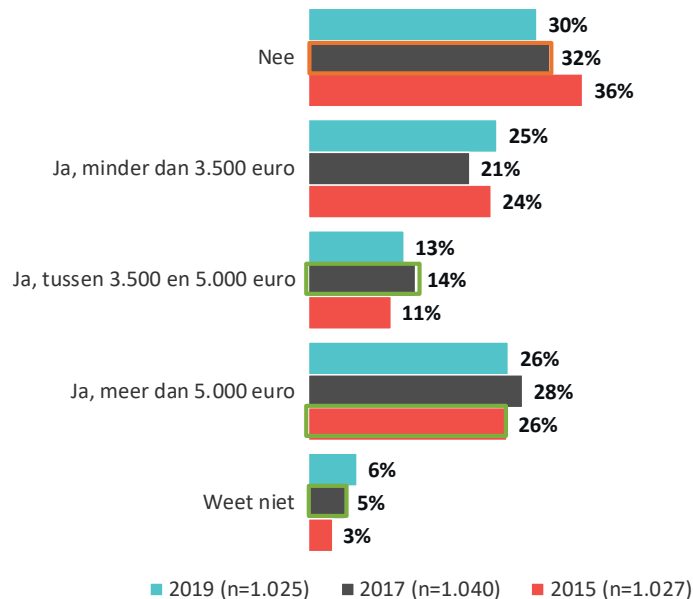
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het percentage dat *geen potje* heeft gereserveerd voor onvoorziene uitgaven is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (38% vs. 30% gemiddeld), en onder Nederlanders met een beneden modaal inkomen (36%). Dit percentage is juist *lager* onder 65- tot 80-jarigen (22%), hoogopgeleiden (21%), en Nederlanders met een boven modaal inkomen (23%).
- Nederlanders die beneden modaal verdienen hebben *vaker* een potje van minder dan 3.500 euro (33% vs. 25% gemiddeld). Nederlanders die hoogopgeleid zijn (18%) hebben dat juist *minder vaak*.
- Het aandeel dat een potje heeft van tussen de 3.500 euro en 5.000 euro is *hoger* onder hoogopgeleiden (20% vs. 13%).
- Het aandeel dat een potje heeft gereserveerd van *meer dan* 5.000 euro is *lager* onder 18- tot 35-jarigen (16% vs. 26% gemiddeld) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (15%). Het is *hoger* dan gemiddeld onder 65- tot 80-jarigen (36%), hoogopgeleiden (38%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (36%).

Heb je een potje gereserveerd voor onvoorziene uitgaven op de korte termijn, zoals het stukgaan van een wasmachine, koelkast of auto?
(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

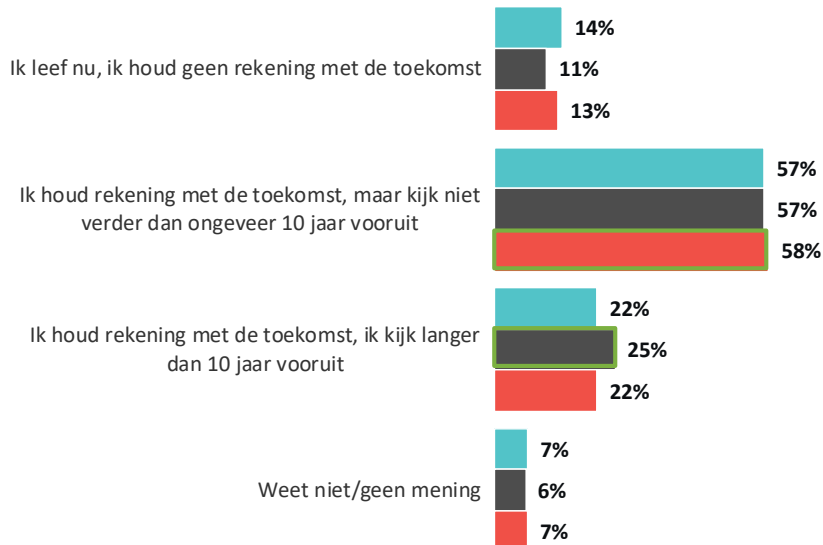
Verschillen tussen subgroepen 2019*

- Laagopgeleiden geven *vaker* aan nu te leven en geen rekening te houden met de toekomst (20% vs. 14%) dan gemiddeld. Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (24%). Onder hoogopgeleiden is dit aandeel juist *lager* (6%).
- Het percentage Nederlanders dat rekening houdt met de toekomst maar *niet meer dan 10 jaar* vooruit kijkt is *lager* onder laagopgeleiden (51% vs. 57% gemiddeld).
- Het percentage dat rekening houdt met de toekomst en *meer dan tien jaar* vooruit kijkt, is *hoger* onder hoogopgeleiden (38% vs. 22% gemiddeld). Dit gebeurt *minder vaak* onder 18- tot 35-jarigen (15%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (16%).
- 18- tot 35-jarigen zeggen *vaker niet te weten* in welke mate zij rekening houden met de toekomst (12% vs. 7% gemiddeld). Hoogopgeleiden zeggen juist *minder vaak* dit niet te weten (2%).

Alle bovengenoemde resultaten zijn gebaseerd op Nederlanders van 66 jaar of jonger.

Welke van onderstaande uitspraken omschrijft het best in hoeverre je bij het nemen van financiële beslissingen en het inschatten van risico's rekening houdt met de toekomst?

(Basis - 66 jaar of jonger)

■ 2019 (n=886) ■ 2017 (n=902) ■ 2015 (n=893)

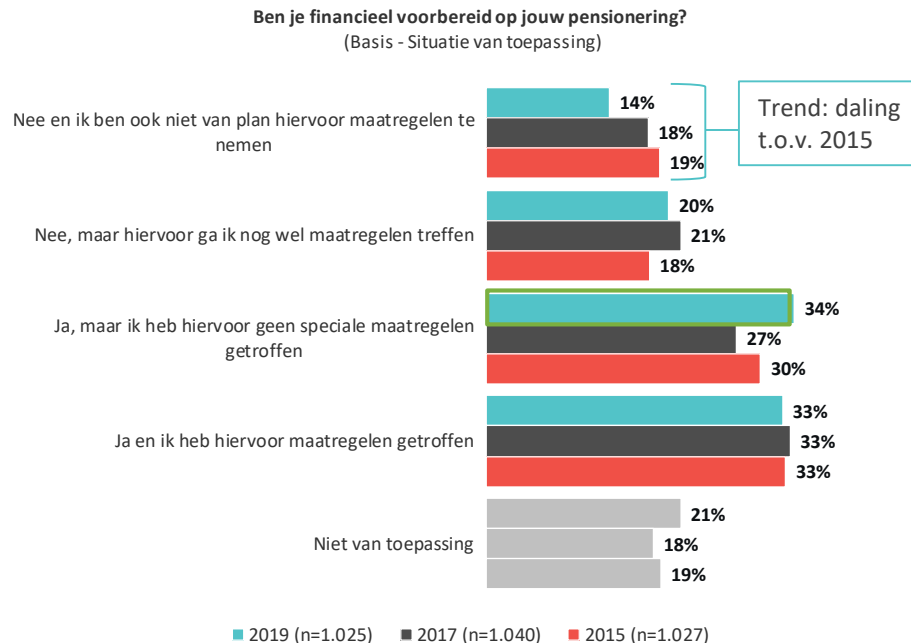
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het aandeel dat niet financieel voorbereid is op pensioering en niet van plan is hier maatregelen voor te nemen is *hoger* onder Nederlanders die beneden model verdienen (29% vs. 14% gemiddeld). Voor hoogopgeleiden geldt dat *minder vaak* (6%).
- Het aandeel dat nog niet financieel voorbereid is maar wel van plan is maatregelen te treffen is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (43% vs. 20% gemiddeld). Voor 35- tot 65-jarigen, en laagopgeleiden geldt dat *minder vaak* (respectievelijk 9% en 12%).
- Het aandeel dat hier wel financieel op voorbereid is, maar nog geen specifieke maatregelen heeft getroffen is *hoger* onder Nederlanders die modaal verdienen (48% vs. 34% gemiddeld) en *lager* onder laagopgeleiden (29%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (25%).
- Het aandeel dat al maatregelen getroffen heeft voor de pensioering is *hoger* onder 35- tot 65-jarigen (41% vs. 33% gemiddeld), hoogopgeleiden (43%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (37%) en *lager* onder 18- tot 35-jarigen (13%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (24%).

In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

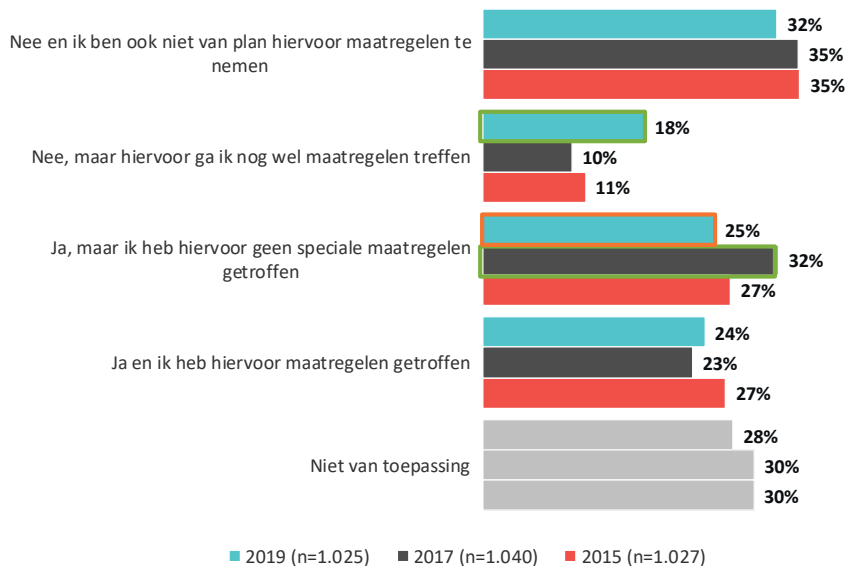
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Het aandeel dat niet financieel voorbereid is op minder inkomsten uit arbeid en niet van plan is daarvoor maatregelen te nemen is *hoger* onder 35- tot 65-jarigen (37% vs. 32% gemiddeld).
- Het aandeel dat nog niet financieel is voorbereid, maar wel van plan is maatregelen te treffen is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (34% vs. 18% gemiddeld).
- Het aandeel dat hier wel financieel op voorbereid is, maar nog geen specifieke maatregelen heeft getroffen is *hoger* onder hoogopgeleiden (31% vs. 25% gemiddeld) en *lager* onder laagopgeleiden (20%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (19%).
- Het aandeel dat al maatregelen getroffen heeft om financieel voorbereid te zijn op minder inkomsten uit arbeid is *hoger* onder 35- tot 65-jarigen (29%), en hoogopgeleiden (28%). Voor 18- tot 35-jarigen (17%) geldt dat *minder vaak*.

Ben je financieel voorbereid op minder inkomsten uit arbeid (door bijvoorbeeld werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, minder werken)?
(Basis - Situatie van toepassing)

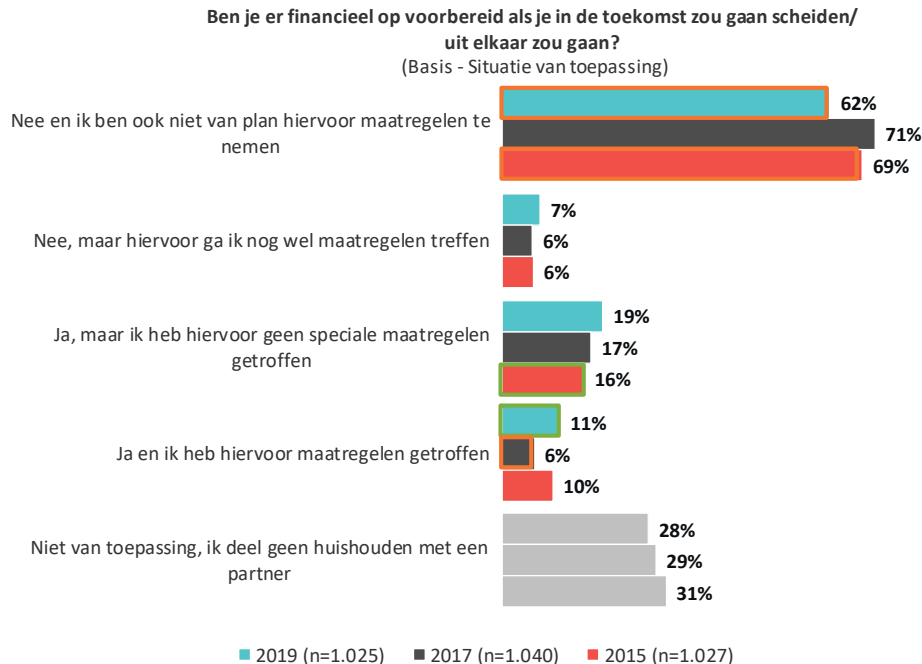
In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

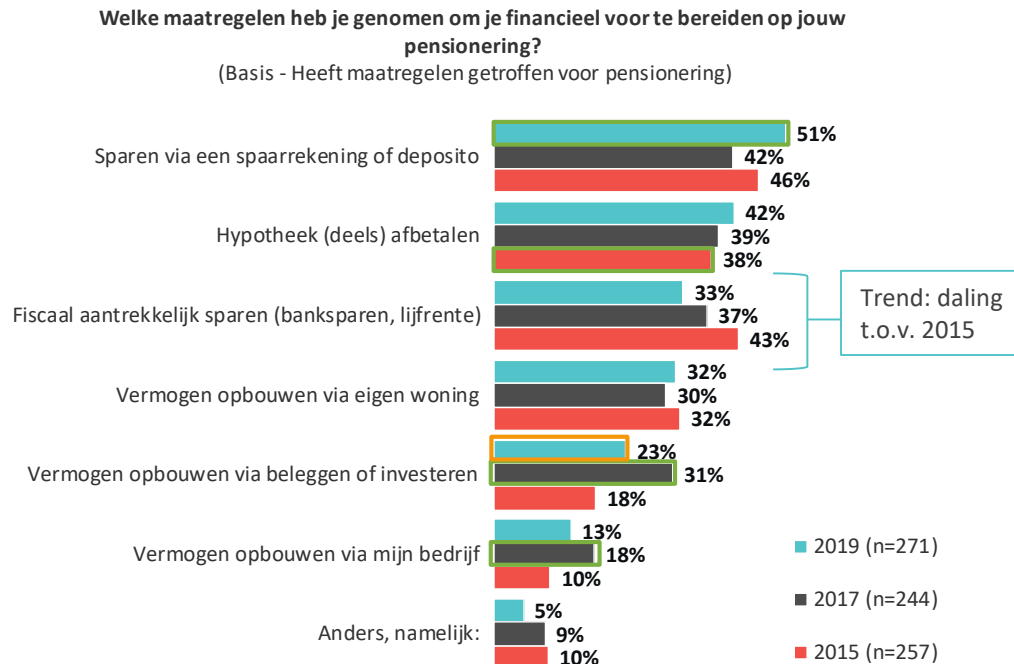
- Het aandeel dat *niet financieel voorbereid* is op een scheiding en niet van plan is daarvoor maatregelen te treffen is *hoger* onder 35- tot 65-jarigen (68% vs. 45% gemiddeld), en mannen (68%). Het aandeel is *lager* onder 18- tot 35-jarigen (45%) en vrouwen (55%).
- Hoogopgeleiden zijn *vaker financieel voorbereid hierop, en hebben vaker al maatregelen genomen* (17% vs. 11% gemiddeld).

In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

[Terug naar resultaten](#)

Het aantal respondenten in de verschillende subgroepen op basis van leeftijd, opleiding en inkomen is te laag om uitspraken over de resultaten per subgroep te doen. Tussen mannen en vrouwen (waar de subgroepen wel groot genoeg zijn) zitten geen significante verschillen van 5 procentpunt of meer.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

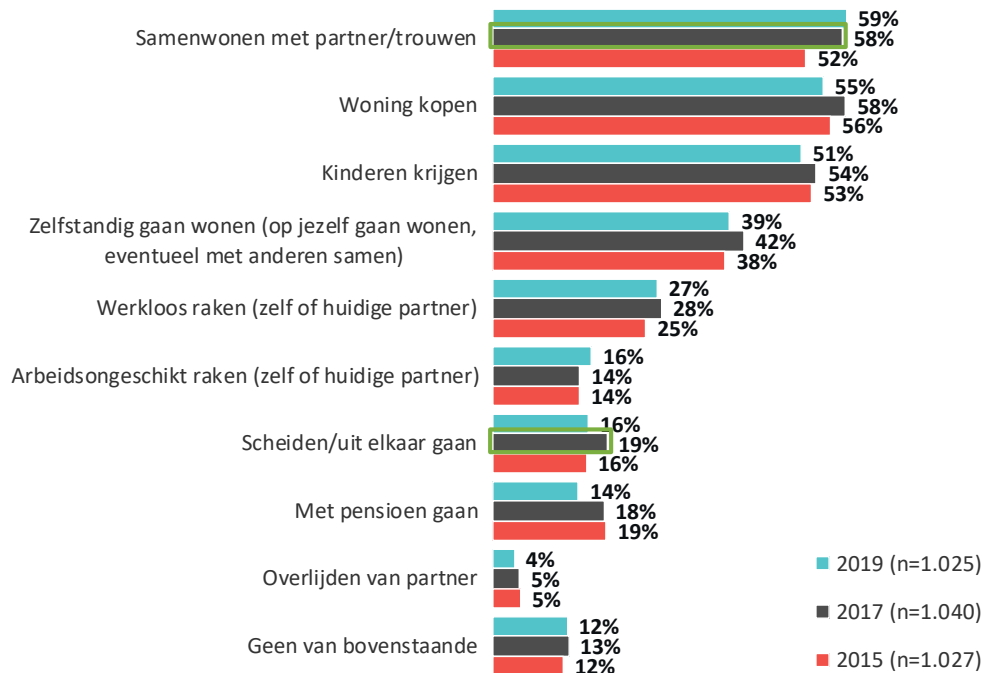
- Als financiële voorbereiding op hun pensionering hebben mannen hebben *vaker* vermogen opgebouwd op via hun bedrijf (18% vs. 13% gemiddeld). Voor vrouwen geldt dat *minder vaak* (7%).
- Hoogopgeleiden hebben als financiële voorbereiding op hun pensionering *vaker* vermogen opgebouwd via beleggen of investeren (40% vs. 23% gemiddeld), via hun eigen woning (48% vs. 32%), door hun hypotheek (deels) af te betalen (60% vs. 42%), door fiscaal aantrekkelijk te sparen (47% vs. 33%) en door vermogen op te bouwen via hun bedrijf (20% vs. 13%).
- Middelbaar opgeleide Nederlanders hebben *minder vaak* vermogen opgebouwd via hun eigen woning (22% vs. 32%), door hun hypotheek af te betalen (36% vs. 42%) of door te sparen via spaarrekening of deposito (42% vs. 51%).
- *Gezien het lage aantal laagopgeleiden dat deze vraag heeft beantwoord kunnen we hier geen betrouwbare uitspraken over doen.*
- Nederlanders die boven modaal verdienen hebben als voorbereiding op hun pensionering *vaker* hun hypotheek deels afbetaald (52% vs. 42% gemiddeld).
- *Gezien het lage aantal Nederlanders met een (beneden) modaal inkomen dat deze vraag heeft beantwoord kunnen we hier geen betrouwbare uitspraken over doen.*

[Terug naar
resultaten](#)

Welke van onderstaande gebeurtenissen heb je zelf meegemaakt?

(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

- Naarmate Nederlanders ouder zijn, hebben ze *vaker* belangrijke levensgebeurtenissen meegemaakt. In tegenstelling tot 65- tot 80-jarigen zijn 35- tot 65-jarigen wel *vaker* dan gemiddeld werkloos geraakt (32% vs. 27%).
- Hoogopgeleiden zijn *vaker* zelfstandig gaan wonen (52% vs. 39% gemiddeld), samenwonend of getrouwd (70% vs. 59%), hebben *vaker* een woning gekocht (80% vs. 55%) en hebben *vaker* kinderen gekregen (59% vs. 51%).
- Laagopgeleiden zijn *vaker* arbeidsongeschikt geraakt (26% vs. 16%) of met pensioen gegaan (25% vs. 14%).
- Nederlanders die beneden modaal verdienen zijn *vaker* gescheiden (23% vs. 16% gemiddeld), arbeidsongeschikt geraakt (26% vs. 16%) of met pensioen gegaan (20% vs. 14%).
- Nederlanders die modaal verdienen zijn *vaker* gaan samenwonen (71% vs. 59%) en hebben *vaker* kinderen gekregen (64% vs. 51%).
- Nederlanders die boven modaal verdienen zijn *vaker* zelfstandig gaan wonen (44% vs. 39%), gaan samenwonen of getrouwd (71% vs. 59%), in het bezit van een woning (72% vs. 55%) of hebben een kind gekregen (60% vs. 51%).

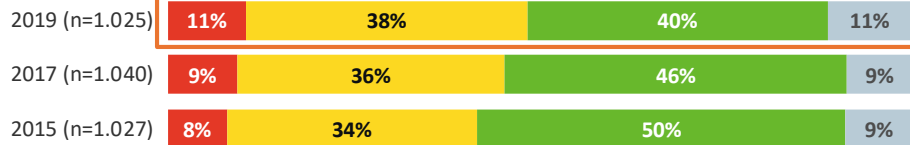
[Terug naar
resultaten](#)

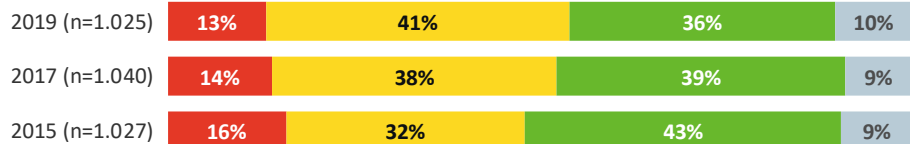
Kun je aangeven in hoeverre onderstaande beschrijvingen bij jou passen?

Basis - Allen

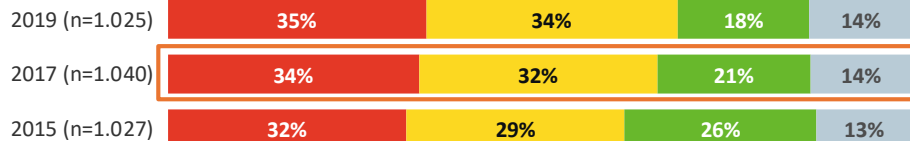
Ik kijk altijd kritisch naar de informatie die ik van mijn bank(en) en verzekeraar(s) ontvang over mijn financiële producten

Ik controleer regelmatig of mijn financiële producten nog passen bij mijn situatie

Als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft, stap ik over zodra dat kan

Trend: daling
t.o.v. 2015

■ Past niet bij mij ■ Past een beetje bij mij ■ Past bij mij ■ Weet niet/geen mening

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

Kritisch naar informatie van banken en verzekeraars kijken

- Het aandeel dat altijd *kritisch naar informatie kijkt* die ze ontvangen van banken of verzekeraars over hun financiële producten is *hoger* onder hoogopgeleiden (57% vs. 40% gemiddeld) en *lager* onder 18- tot 35-jarigen (35%) en middelbaaropgeleiden (35%).

Regelmatig controleren of financiële producten nog passend zijn bij de situatie

- Het percentage dat regelmatig controleert of hun financiële producten nog passen bij hun situatie is *hoger* onder 65- tot 80-jarigen (47% vs. 36% gemiddeld) en hoogopgeleiden (44%).

Overstappen zodra dat kan als er een beter aanbod is

- Het aandeel dat overstapt zodra het kan als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft, is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (25% past niet vs. 35% gemiddeld) en hoogopgeleiden (24% past wel vs. 18% gemiddeld). Dit aandeel is juist *lager* onder 65- tot 80-jarigen (12% past wel).

[Terug naar
resultaten](#)

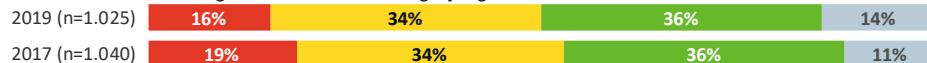
In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij jou? Als ik een eenvoudig financieel product wil aanschaffen...

Basis - Allen

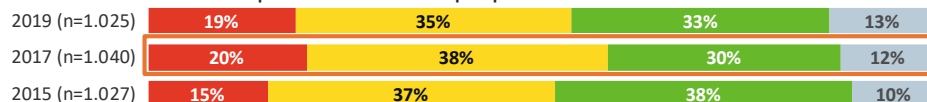
Vergelijk ik zelf producten van verschillende aanbieders uitgebreid met elkaar op productkenmerken en -voorwaarden

Maak ik gebruik van een online vergelijkingstool *

Let ik vooral op de tarieven en minder op de productkenmerken en -voorwaarden

Laat ik me adviseren door mensen uit mijn directe omgeving

Laat ik me adviseren door een financieel adviseur

■ Past helemaal niet bij mij ■ Past een beetje bij mij ■ Past helemaal bij mij ■ Weet niet/geen mening

* Deze optie is toegevoegd in 2017.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019 – eenvoudig financieel product

Zelf producten vergelijken op productkenmerken en –voorwaarden

- Hoogopgeleiden vergelijken *vaker* zelf uitgebreid productkenmerken en –voorwaarden (58% past wel vs. 44% gemiddeld). Laagopgeleiden doen dat *minder vaak* (37%).

Gebruik maken van een online vergelijkingstool

- 18- tot 35-jarigen maken *vaker* gebruik van een online tool (43% vs. 36% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen doen dat *minder* dan gemiddeld (26%).
- Hoogopgeleiden maken *vaker* gebruik van een online tool (46% past wel vs. 36% gemiddeld). Laagopgeleiden doen dat *minder vaak* (28% past wel).

Adviseren door mensen uit de directe omgeving

- Vrouwen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun directe omgeving (24% past niet vs. 30% gemiddeld). Mannen juist *minder vaak* (35% past niet).
- 18- tot 35-jarigen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun directe omgeving (29% past wel vs. 17% gemiddeld). 35- tot 65-jarigen (12%) en 65- tot 80-jarigen (8%) doen dat *minder vaak* dan gemiddeld.
- Hoogopgeleiden laten zich *minder vaak* adviseren door mensen uit hun omgeving (38% past niet vs. 30% gemiddeld).
- Nederlanders die boven modaal verdienen laten zich *minder vaak* adviseren door mensen uit hun omgeving (36% past niet vs. 30% gemiddeld). Nederlanders die beneden modaal verdienen laten zich juist *vaker* door anderen adviseren (25% past wel vs. 17% gemiddeld).

Vervolg op volgende pagina

[Terug naar
resultaten](#)

Vervolg van de vorige pagina

Verschillen tussen subgroepen 2019 – eenvoudig financieel product

Adviseren door een financieel adviseur

- Hoogopgeleiden laten zich *minder vaak* adviseren door een financieel adviseur (61% past niet vs. 48% gemiddeld). Laagopgeleiden doen dat juist *vaker* (41% past niet).

Laagopgeleiden weten vaker niet hoe zij eenvoudig financiële producten aanschaffen

- Laagopgeleiden antwoorden bij vrijwel alle stellingen *vaker weet niet* dan gemiddeld.

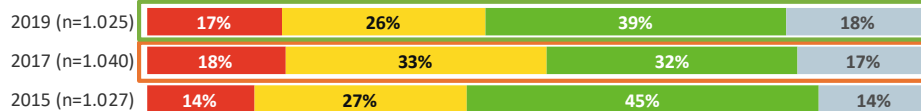
[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij jou? Als ik een complex financieel product wil aanschaffen...

Basis - Allen

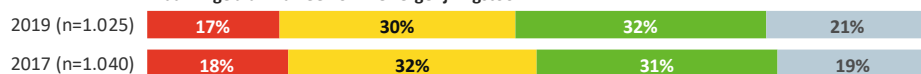
Laat ik me adviseren door een financieel adviseur

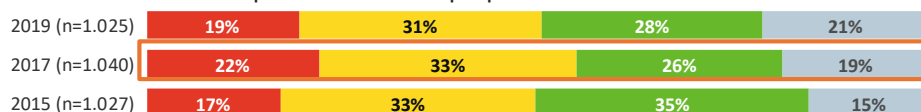
Vergelijk ik zelf producten van verschillende aanbieders uitgebreid met elkaar op productkenmerken en -voorwaarden

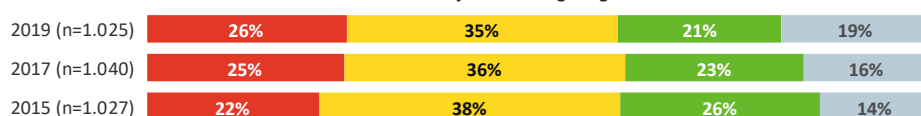
Maak ik gebruik van een online vergelijkingstool *

Let ik vooral op de tarieven en minder op de productkenmerken en -voorwaarden

Laat ik me adviseren door mensen uit mijn directe omgeving

■ Past helemaal niet bij mij ■ Past een beetje bij mij ■ Past helemaal bij mij ■ Weet niet/geen mening

Trend: daling
t.o.v. 2015

[Terug naar
resultaten](#)

* Deze optie is toegevoegd in 2017.

Vergelijking tussen subgroepen 2019 – complex financieel product

Zelf producten vergelijken op productkenmerken en –voorwaarden

- Hoogopgeleiden vergelijken *vaker* zelf uitgebreid producten (50% past wel vs. 36% gemiddeld). Laagopgeleiden doen dat *minder vaak* (30% past wel).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen vergelijken *minder vaak* zelf uitgebreid producten (17% past niet vs. 12% gemiddeld).

Adviseren door een financieel adviseur

- Hoogopgeleiden laten zich *minder vaak* adviseren door een financieel adviseur (24% past niet vs. 17% gemiddeld).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen doen dat *vaker* (44%).

Gebruik maken van een online vergelijkingstool

- 18- tot 35-jarigen maken *vaker* gebruik van online tools (40% past wel vs. 32% gemiddeld).
- Hoogopgeleiden maken *vaker* gebruik van online tools om producten te vergelijken (41% past wel vs. 32% gemiddeld). Laagopgeleiden doen dat *minder vaak* (26% past wel).

Vooral op de tarieven letten

- Hoogopgeleiden letten *minder vaak* vooral op de tarieven (28% past niet vs. 19% gemiddeld). Laagopgeleiden letten *vaker* wel vooral op de tarieven (33% past wel vs. 28% gemiddeld).

Adviseren door mensen uit de directe omgeving

- Vrouwen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun directe omgeving (21% past niet vs. 26% gemiddeld).
- 18- tot 35-jarigen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun omgeving (35% past wel vs. 21% gemiddeld). 35- tot 65-jarigen (15% past wel) en 65- tot 80-jarigen (12% past wel) kiezen daar *minder* voor.
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun omgeving (27% past wel vs. 21% gemiddeld). Nederlanders met een boven modaal inkomen *minder vaak* (31% past niet vs. 26% gemiddeld).

Laagopgeleiden weten vaker niet hoe zij complexe financiële producten aanschaffen

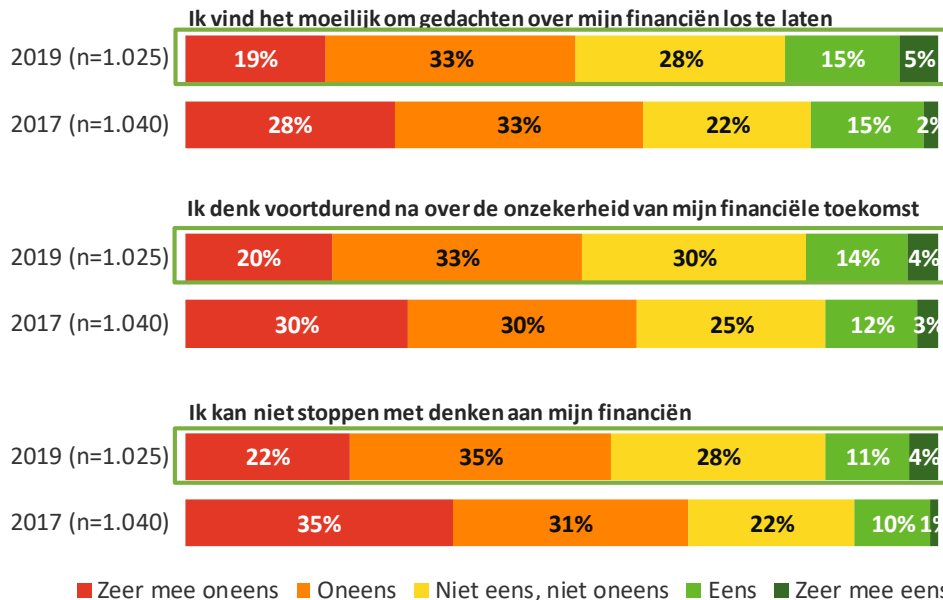
- Opvallend is dat laagopgeleiden bij alle stellingen *vaker weet niet* antwoorden dan gemiddeld.

[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2019

Ik vind het moeilijk om gedachten over mijn financiën los te laten

- 18- tot 35-jarigen vinden het *vaker* moeilijk om gedachten over hun financiën los te laten (26% (zeer) eens vs. 20% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen vinden dat *minder vaak* (14%).
- Hoogopgeleiden en Nederlanders die boven modaal verdienen vinden het *minder vaak* moeilijk om gedachten over hun financiën los te laten (62% en 59% (zeer) oneens vs. 52% gemiddeld) dan laagopgeleiden en Nederlanders die beneden modaal verdienen (respectievelijk 46% en 40% (zeer) oneens).

Ik denk voortdurend na over de onzekerheid van mijn financiële toekomst

- Vrouwen denken *minder vaak* voortdurend na over de onzekerheid van hun financiële toekomst (46% (zeer) oneens vs. 53% gemiddeld).
- 18- tot 35-jarigen denken *vaker* voortdurend na over de onzekerheid van hun financiële toekomst (48% oneens) Dat geldt ook voor laagopgeleiden (41% oneens) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (25% oneens).
- Hoogopgeleiden en Nederlanders met een boven modaal inkomen denken hier *minder vaak* dan gemiddeld voortdurend over na (respectievelijk 67% en 59% oneens) .

Ik kan niet stoppen met denken aan mijn financiën

- Het niet kunnen stoppen met denken aan hun financiën komt *vaker* voor onder vrouwen (50% oneens vs. 57% gemiddeld), 18- tot 35-jarigen (48% oneens), laagopgeleiden (49% oneens), en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (49%).
- Dit komt *minder* voor onder hoogopgeleiden (63% oneens) en Nederlanders die boven modaal verdienen (63%).

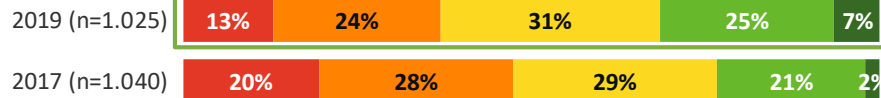
[Terug naar resultaten](#)

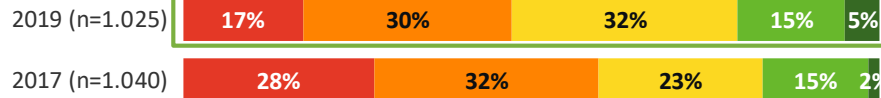
In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

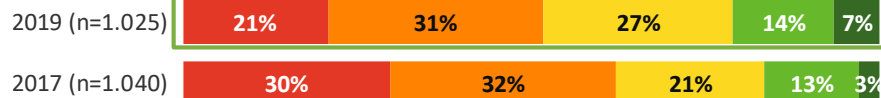
Mijn geldzaken zijn nooit ver uit mijn gedachten

Ik merk dat gebeurtenissen die te maken hebben met mijn financiën telkens opnieuw door mijn gedachten gaan

Ik vraag me vaak af of ik wel genoeg geld heb om rond te komen

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2019

Mijn geldzaken zijn nooit ver uit mijn gedachten

- Dat geldzaken nooit ver uit de gedachten zijn, geldt *vaker* voor vrouwen (33% (zeer) oneens vs. 37% gemiddeld), voor 18- tot 35-jarigen (41% (zeer) eens vs. 32% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (40% eens). Dit geldt *minder vaak* voor 65- tot 80-jarigen (19% eens vs. 32%) en hoogopgeleiden (27% eens).

Ik merk dat gebeurtenissen die te maken hebben met mijn financiën telkens opnieuw door mijn gedachten gaan

- Het aandeel dat merkt dat gebeurtenissen die te maken hebben met hun financiën telkens opnieuw door hun gedachten gaan is *hoger* onder vrouwen (25% eens vs. 20% gemiddeld), 18- tot 35-jarigen (41% oneens vs. 47% gemiddeld), laagopgeleiden (41% oneens) en Nederlanders met een inkomen beneden modaal (38% oneens). Dit komt *minder vaak* voor onder hoogopgeleiden (57% oneens) en Nederlanders met een inkomen boven modaal (53% oneens).

Ik vraag me vaak af of ik wel genoeg geld heb om rond te komen

- Vrouwen vragen zich *vaker* af of zij wel genoeg geld hebben om rond te komen (47% oneens vs. 52% gemiddeld). Dit geldt ook voor 18- tot 35-jarigen (32% eens vs. 21% gemiddeld), laagopgeleiden (27% eens) en Nederlanders met een inkomen beneden modaal (35% eens).
- 35- tot 65-jarigen (16% eens vs. 21% gemiddeld), 65- tot 80-jarigen (14% eens), hoogopgeleiden (12% eens) en Nederlanders die boven modaal verdienen (17% eens) vragen zich dit *minder vaak* dan gemiddeld af.

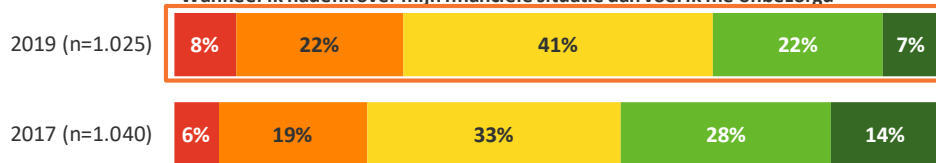
[Terug naar
resultaten](#)

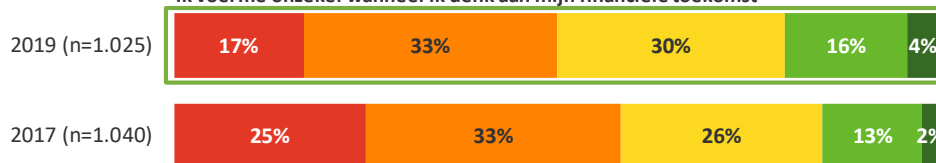
In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

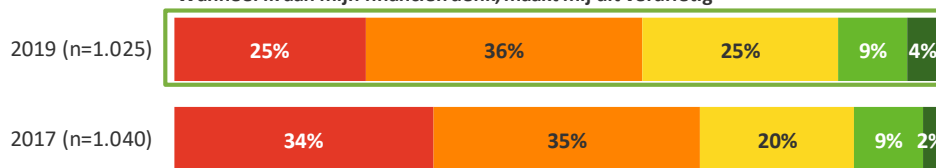
Wanneer ik nadenk over mijn financiële situatie dan voel ik me onbezorgd

Ik voel me onzeker wanneer ik denk aan mijn financiële toekomst

Wanneer ik aan mijn financiën denk, maakt mij dit verdrietig

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2019

Wanneer ik nadenk over mijn financiële situatie, dan voel ik me onbezorgd

- 65- tot 80-jarigen voelen zich *vaker* onbezorgd als ze nadenken over hun financiën (37% (zeer) eens vs. 29% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleiden (45% eens) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (36% eens). Bij laagopgeleiden (24% eens vs. 30% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (36% oneens) is dat *minder vaak* het geval.

Ik voel me onzeker wanneer ik denk aan mijn financiële toekomst

- Het aandeel dat zich onzeker voelt wanneer ze denken aan hun financiële toekomst is *hoger* onder vrouwen (44% (zeer) oneens vs. 50% gemiddeld), 18- tot 35-jarigen (25% (zeer) eens vs. 20% gemiddeld), laagopgeleiden (25% eens) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (31% eens).
- Het aandeel is *lager* onder hoogopgeleiden (11% eens) en Nederlanders die boven modaal verdienen (61% oneens).

Wanneer ik aan mijn financiën denk, maakt dit mij verdrietig

- Vrouwen geven *vaker* aan dat het hen verdrietig maakt als ze aan hun financiën denken (56% (zeer) oneens vs. 61% gemiddeld). Dit geldt ook voor 18- tot 35-jarigen (21% (zeer) eens vs. 14% gemiddeld), laagopgeleiden (19% eens) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (25% eens).
- Dit komt *minder* voor onder 65- tot 80-jarigen (6% eens), hoogopgeleiden (7% eens) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (8%).

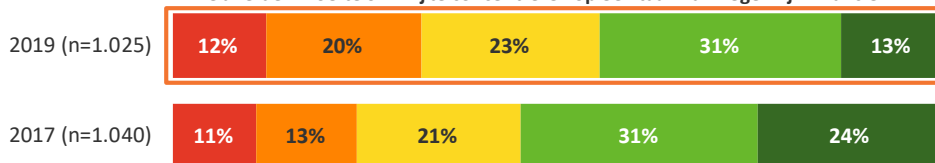
[Terug naar
resultaten](#)

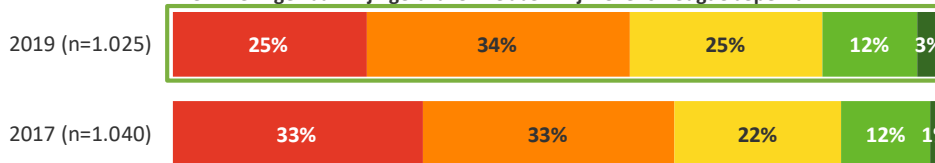
In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

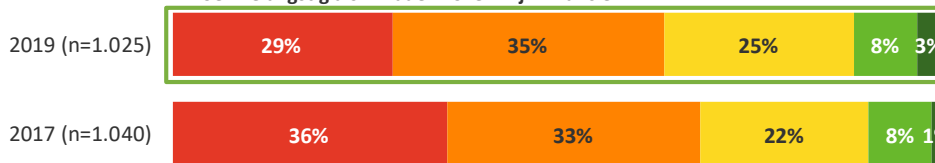
Ik heb zelden moeite om mij te concentreren op een taak vanwege mijn financiën

Herinneringen aan mijn geldzaken hebben mijn levensvreugde beperkt

Ik voel me angstig als ik nadenk over mijn financiën

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2019

Ik heb zelden moeite om mij te concentreren op een taak vanwege mijn financiën

- 18- tot 35-jarigen hebben *vaker* zelden moeite om zich te concentreren op een taak vanwege hun financiën (26% (zeer) oneens vs. 32% gemiddeld). Hetzelfde geldt voor hoogopgeleiden (23% oneens).
- 65- tot 80-jarigen (34% eens vs. 45% gemiddeld) en laagopgeleiden (31% eens) geven juist *minder vaak* aan dat zij zelden moeite hebben om zich te concentreren op een taak vanwege hun financiën.

Herinneringen aan mijn geldzaken hebben mijn levensvreugde beperkt

- Het percentage dat het (zeer) oneens is met deze stelling is *hoger* onder 65- tot 80-jarigen (69% vs. 59% gemiddeld), hoogopgeleiden (75%) en onder Nederlanders met een boven modaal inkomen (68%). Het is juist *lager* onder laagopgeleiden (51%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (43%).

Ik voel me angstig als ik nadenk over mijn financiën

- Het aandeel dat het oneens is met deze stelling is *hoger* onder 65- tot 80-jarigen (71% vs. 64% gemiddeld), hoogopgeleiden (79%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (73%). Het is *lager* onder 18- tot 35-jarigen (55%), laagopgeleiden (56%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (48%).

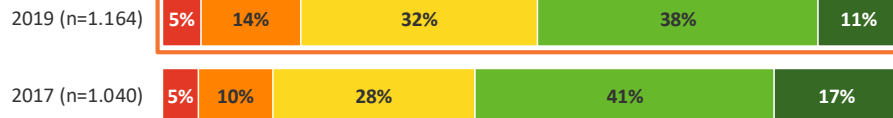
[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

Ik ben tevreden over mijn financiële situatie

Ik heb het gevoel dat ik controle heb over mijn financiële situatie

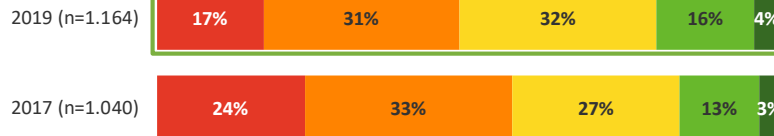

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis - Allen

Ik maak mij zorgen over mijn financiële toekomst

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit 2015 ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2019

Ik ben tevreden over mijn financiële situatie

- Hoogopgeleiden zijn *vaker* tevreden over hun financiële situatie (70% vs. 49% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders met een boven modaal inkomen (61%).
- 18- tot 35-jarigen (44%), laagopgeleiden (40%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (30%) zijn *minder vaak* tevreden over hun financiële situatie.

Ik heb het gevoel dat ik controle heb over mijn financiële situatie

- Het percentage dat het gevoel heeft controle te hebben over hun financiële situatie is *hoger* onder 65- tot 80-jarigen (77% vs. 64% gemiddeld), hoogopgeleiden (78%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (73%). Dit is *lager* onder 18- tot 35-jarigen (52%), laagopgeleiden (59%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (56%).

Ik maak mij zorgen over mijn financiële toekomst

- Het aandeel dat zich zorgen maakt over hun financiële toekomst is *hoger* onder 18- tot 35-jarigen (43% (zeer) oneens vs. 49% gemiddeld) laagopgeleiden (40% oneens) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (36% oneens).
- Het is *lager* onder 65- tot 80-jarigen (59% oneens), hoogopgeleiden (67% oneens) en boven modaal-verdieners (56% oneens).

[Terug naar
resultaten](#)

Financieel gedrag

In dit onderzoek hanteren we de volgende definitie van financieel gedrag (of van ‘verantwoord financieel gedrag’): iemand vertoont verantwoord financieel gedrag *wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op de korte als op de lange termijn.*

Aan deze definitie liggen drie aspecten ten grondslag die zijn verwerkt in de vragenlijst. Deze dimensies zijn bevestigd in de 0-meting (2013).

1. **Management van geld:** dit betreft met name het in balans houden van de inkomsten en uitgaven (rondkomen) en controle houden (budgetteren, administratie voeren, buffers houden).
2. **Financieel plannen:** dit betreft rekening houden met mogelijk al dan niet voorzienbare gebeurtenissen op de korte en lange termijn en hierop anticiperen.
3. **Bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten:** dit betreft kritisch kopen van producten (advies zoeken waar nodig, niet alleen naar prijs kijken), met name ten aanzien van het aanschaffen van financiële producten en het evalueren van de producten die men eerder heeft aangeschaft.

Deze drie componenten hangen onderling zo weinig samen dat financieel gedrag niet als één dimensie moet worden gezien maar als drie dimensies die los staan van elkaar. Dat betekent dat als iemand goed is in bijvoorbeeld management van geld, dat niet betekent dat die persoon ook goed is in bijvoorbeeld financieel plannen of bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten.

[Terug naar achtergrond](#)

- **Veldwerkperiode**
 - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 15 tot en met 24 april 2019
- **Methode respondentenselectie**
 - Uit het StemPunt-panel van Motivaction
- **Incentives**
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een aantal punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen
- **Weging**
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS. Aanvullend is gewogen op huishoudsamenstelling, werkzaamheid en inkomen.
- **Responsverantwoording online onderzoek**
 - In de veldwerkperiode is aan 5.000 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**
 - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- **Overige onderzoekstechnische informatie**
 - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

[Terug naar methode](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 34 jaar	439	15,0	766	26,1
35 t/m 64 jaar	1726	58,9	1599	54,6
65 t/m 80 jaar	766	26,1	566	19,3
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	940	32,1	763	26,0
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	1449	49,4	1483	50,6
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	542	18,5	685	23,4
Geslacht				
Mannen	1459	49,8	1480	50,5
Vrouwen	1472	50,2	1451	49,5
Inkomen*				
Beneden modaal	1050	46,4	564	26,3
Modaal	448	19,8	185	8,6
Boven modaal	767	33,9	1399	65,1

* Nederlanders van wie het inkomen onbekend is, zijn niet meegenomen in de weging. Daardoor telt de totale n hier niet op tot 1.040

[Terug naar methode](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Nielsenregio				
Drie grote gemeenten	294	10,0	350	12,0
West	906	30,9	871	29,7
Noord	299	10,2	296	10,1
Oost	602	20,5	605	20,6
Zuid	729	24,9	695	23,7
Randgemeenten	101	3,4	114	3,9
Aantal personen in huishouden				
1 persoon	743	25,3	596	20,3
2 personen	1371	46,8	1092	37,2
3 personen	349	11,9	483	16,5
4 personen	324	11,1	522	17,8
5 personen	113	3,9	175	6,0
6 personen of meer	31	1,1	63	2,2

[Terug naar methode](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	660	22,5	654	22,3
Opwaarts mobielen	352	12,0	431	14,7
Postmaterialisten	399	13,6	276	9,4
Nieuwe conservatieven	263	9,0	253	8,6
Traditionele burgerij	348	11,9	382	13,0
Kosmopolieten	457	15,6	382	13,0
Postmoderne hedonisten	268	9,1	303	10,3
Gemaksgeoriënteerden	184	6,3	250	8,5
Werkzaamheid				
Zelfstandig ondernemer	160	5,5	230	7,9
In loondienst	1205	41,1	1407	48,0
Niet werkend/overig	1566	53,4	1294	44,1

[Terug naar methode](#)

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

